Ազգ

Azg
armenian daily

Փետրուար
13
Շաբաթ
1993

օրաթերթ
Գ տարի, թիւ 26 (277)
գինը՝ 3ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Վերջին ժամ

ԱՄՆ-ը 15 հազար տոննա մազութ է առաքում Հայաստան

Սպիտակ տան բանբեր Ռիչարդ Բուշըրը երէկ առաւօտեան մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտարարեց, թէ ամերիկեան կառավարութիւնը «խիստ մտահոգված լինելով Հայաստանի բնակչության վիճակով», առեւտրական մի ընկերության հետ պայմանավորվածություն է ձեռք բերել Հայաստան ուղարկելու 15 հազար տոննա ջեռուցման վառելանյութ (մազութ): Այն ռուսական Նովոռոսիյսկ նավահանգստից նավով փոխադրվելու է Բաթումի, այնուհետեւ դեպի Հայաստան՝ երկաթուղով: Նովոռոսիյսկում նավը սկսելու է բեռնավորվել փետրվարի 22-ից սկսյալ եւ գործողությունն ամբողջանալու է վեց օրվա ընթացքում: Բուշըրը հայտնեց, թե ամերիկյան կառավարությունը ներկայիս ձեւեր է փնտրում վառելանյութի այլ նվիրատուներ գտնելու, որպեսզի օգնեն Հայաստանի ազգաբնակչությանը: Այսուհանդերձ, ավելացրեց նա, տագնապի երկարաժամկետ լուծումը կլինի Լեռնային Ղարաբաղի կոնֆլիկտի լուծումը: Նա կոչ արեց Հայաստանին եւ Ադրբեջանին «իրենց ջանքերը կրկնապատկելու ԵԱՀԽ-ի շրջանակներում խաղաղարար բանակցություններով կոնֆլիկտներին վերջ տալու համար»: ■

Նշանակում

Հ. Բագրատյանը Հայաստանի վարչապետ

Ծնվել է 1958 թվականի հոկտեմբերի 18-ին Երեւանում, բանվորի ընտանիքում: 1979-ին ավարտել է Երեւանի ժողտնտեսության ինստիտուտը գերազանցիկի դիպլոմով: 1979-81 թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1982 թ. ընդունվել է Հայաստանի ԳԱ տնտեսագիտության ինստիտուտի ասպիրանտուրան, որտեղ 1987-ին պաշտպանել է թեկնածուական թեզ, ստանալով տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան: Աշխատել է նույն ինստիտուտում որպես կրտսեր, ապա՝ ավագ գիտաշխատող: 1990 թ. սեպտեմբերին ՀՀ ԳԽ կողմից հաստատվել է որպես ՀՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ, էկոնոմիկայի պետական կոմիտեի նախագահ: 1991 թ. դեկտեմբերին ՀՀ նախագահի հրամանագրով նշանակվել է փոխվարչապետ, էկոնոմիկայի նախարար: Ամուսնացած է, ունի մեկ տղա: Հայերենից բացի տիրապետում է ռուսերեն, անգլերեն, գերմաներեն լեզուներին: ■

Ճակատ

ՎԱՂՈՒՀԱՍԻ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ ԳՐՈՀԸ ԿԱՍԵՑՎԵԼ Է

Հայկական ուժերը շարժվում են դեպի Գետավան

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից **Վահրամ Աղաջանյանը**, փետրվարի 11-ի երեկոյան եւ լույս 12-ի գիշերը տեւական մարտերի ընթացքում ադրբեջանական կազմավորումներին հաջողվել է գրավել Մարտակերտի շրջանի Վաղուհաս գյուղի մերձակա մի քանի կարեւոր բարձունքներ: Սակայն վերակազմակերպելով ուժերը, ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերն անցել են հակահարձակման, վերագրավել բարձունքները եւ ետ շպրտել թշնամուն՝ պատճառելով զգալի կորուստներ: Երեկ առավոտյան հայկական կազմավորումներն ընդհատ մոտեցել են շրջանի Գետավան գյուղին: Ժամը 15-ի դրությամբ մարտերը ռազմաճակատի այդ հատվածում շարունակվում էին:

Երեկ առավոտյան Ադրբեջանի Աղդամի շրջանի ռազմական հենակետերից ծանր թնդանոթներից հրետակոծվել են Մարտունու շրջանի Հացի եւ Նորշեն գյուղերը: Տուժածների եւ ավերածությունների մասին տեղեկություններ ճշտվում են: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը պատասխան կրակ են բացել:

Նույն տեղեկությունները հաստատում է նաեւ «Սնարք» գործակալությունը, վկայակոչելով ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեն: Ըստ նույն աղբյուրների, ադրբեջանական կազմավորումներն ուժգին հրետակոծության են ենթարկել Ասկերանի, Մարտունու եւ Հադրութի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը: Լաչինի մարդասիրական միջանցքի մատույցներում արձանագրվել են միայն առանձին փոխհրաձգություններ: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից հայտնում են, թե իբր երեկ եւ նախորդ գիշեր ադրբեջանական կազմավորումներին հաջողվել է վերագրավել Մարտակերտի շրջանի Կոճողոտ գյուղը: Ըստ նույն աղբյուրների, ադրբեջանական բանակը մարտերով առաջ է շարժվում Պողոսագոմեր գյուղի ուղղությամբ: Առավել կատաղի մարտերն ընթանում են Պողոսագոմեր-Կոճողոտ-Մեհմանա ուղղությամբ, որտեղ իբր ընթանում է ադրբեջանական բանակի հակահարձակումը: Ադրբեջանի ռազմական գերատեսչությունը հայտնում է նաեւ, թե Ասկերանի շրջանի տարածքից հայկական կազմավորումները երկու օր շարունակ 12 տանկի աջակցությամբ գրոհել են ադրբեջանական դիրքերի վրա, սակայն հարձակումը ետ է մղվել: Միաժամանակ ուժգին հրետակոծության են ենթարկվել Աղդամ եւ Ֆիզուլի քաղաքները: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում:

Ինչպես տեղեկացանք ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբից, Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տվյալները թվացյալ հակահարձակման մասին բացարձակապես չեն համապատասխանում իրականությանը: ■

Ըստ Ադրբեջանի, Հայաստանը նոր ագրեսիա է ձեռնարկել

Ինչպես տեղեկացնում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, երեկ եւ նախորդ գիշեր խաղաղություն Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Կառնաստել գնդակոծության են ենթարկվել միայն Իջեւանի շրջանի Կիրանց եւ Կրասնոսելսկի շրջանի Վահան ու Ճամբարակ գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից հայտնում են, թե իբր փետրվարի 11-ին հայկական կազմավորումները խախտել են Ադրբեջանի պետական սահմանը եւ զրահատեխնիկայի աջակցությամբ գրոհել Զանգելանի շրջանի Քոլլուղշլաղ գյուղի ուղղությամբ: Ըստ նույն աղբյուրների, ադրբեջանական բանակը վերականգնել է հանրապետության պետական սահմանը Լաչինի շրջանի հարավային մասում Զիցիմլի-Դաշքեշեն ուղղությամբ: Ադրբեջանի ռազմական գերատեսչությունը տեղեկացնում է նաեւ, թե կասեցվել է հայկական կազմավորումների հերթական գրոհը նաեւ Քելբաջարի շրջանի ուղղությամբ: Հայտնվում է, թե իբր հայկական ուժերը մոտ 200 զինվոր, երկու ռազմական ուղղաթիռների աջակցությամբ Հայաստանի Վարդենիսի շրջանի տարածքից ներխուժել են Քելբաջարի շրջանի տարածք եւ գրավել Ձեյլիկ գյուղի ուղղությամբ: Գրոհը ետ է մղվել: Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից հերքելով այս տեղեկությունները հայտնեցին, թե հայ-ադրբեջանական սահմանի փոխհրաձգության հատվածներում երեկ եւ նախորդ գիշեր ունեն ռազմական միջադեպ բնորոշումները չի արձանագրել: ■

Ջոն Քենեդի. «ՂԱՐԱԲԱՂՈՒՄ ՊԵՏՔ Է ՄԱԿ-Ի ՈՐՈՇՄԱՄԲ ԶԻՆԱԴԱԴԱՐ ՀԱՍՏԱՏՎԻ»

Ինչպես արդեն հաղորդել էինք, երեկ Երեւանում էր գտնվում ամերիկյան կոնգրեսական, Մասաչուսեթսի դեմոկրատ Ջոզեֆ Քենեդին: Նա իր հետ Հայաստան էր բերել մարդասիրական օգնություն դեղորայք եւ սնունդ, որն էլ բաժանեց Նորքի մանկական կենտրոնում եւ ծերանոցում, հանրապետական հիվանդանոցում (Մալաթիա), ինչպես նաեւ Ադրբեջանից գաղթած փախստականներին, հանձնելով Գառնիկին Արբագանին: Ջոզեֆ Քենեդին ընդունեց Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: 1 ժամ տեւած զրույցից հետո, որի ընթացքում քննարկվել են մարդասիրական օգնության հետ կապված զանազան հարցեր, կոնգրեսականը հարց է տվել, թե ինչով իրեն կարող է օգտակար լինել Հայաստանին: Մեզ հասած տեղեկությունների համաձայն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը խոսել է մազութի եւ հացի օգնության մասին: Հանդիպումից հետո, երբ ամենաքով լրագրողների առջեւ, ՀՀ նախագահը հայտարարեց, թե որն Քենեդին նախկինում էլ հայտնի է եղել իր հայանպաստ գործունեությամբ, հատկապես երկրաշարժից հետո կազմակերպված օգնության խնդրում, եւ հիմա էլ Հայաստան է եկել մեծ խմբով, որի նպատակն է աշխարհին ցույց տալ Հայաստանի իրական վիճակը:

Տես էջ 2

Ադրբեջանը կորցրել է ընդամենը երկո՞ւ ինքնաթիռ

«Սնարք» գործակալությունը հաղորդում է, թե Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության լրատվական-վերլուծական կենտրոնի ղեկավար Լեյլա Յունուսովայի տվյալներով, վերջին երկու ամիսների ընթացքում Ադրբեջանը կորցրել է ընդամենը երկու ռազմական ինքնաթիռ: Միաժամանակ, ըստ նրա, Ադրբեջանի հանրապետության պաշտպանության ուժերին վերջին երկու ամիսների ընթացքում հաջողվել է ոչնչացնել 16 հայկական ռազմական ուղղաթիռ: Նա ընդգծել է նաեւ, թե հակառակորդը վերածվել է հայ-ադրբեջանական բացահայտ պատերազմի: Նա առաջին անգամ խոստովանել է նաեւ, թե Լաչինի մարդասիրական միջանցքի նախագահության լայնությունը 20 կմ է: Ընդհանուր առմամբ լրատվական-վերլուծական կենտրոնի ղեկավարը բավարար է գտնում հունվար ամսվա Ադրբեջանի ռազմական գործողությունները հայտարարելով, թե «մեր զինվորները սովորել են կռվել»:

Հիշեցնենք, որ վերջին երկու ամիսների ընթացքում ԼՂՀ հակաօդային պաշտպանության ուժերը ոչնչացրել են ադրբեջանական բանակի 10 ռազմական ինքնաթիռ եւ 12 ռազմական ուղղաթիռ: Այդ նույն ժամանակահատվածում ոչ Հայաստանի, ոչ Լեռնային Ղարաբաղի օդուժը որեւէ կորուստ չի կրել: Ինչպես երեկ հայտարարեց Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության ղեկավար Արմեն Դուլյանը, արտասահմանյան հեղինակավոր աղբյուրները հավաստիորեն ապացուցված է արդեն Ադրբեջանում կատարվող այն գործողություններով, որոնք, ըստ երեւույթին, նպատակ ունեն պաշտոնանկ անել Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Ռահիմ Ղազիեւին: Լեյլա Յունուսովան, որպես այդ գերատեսչության աշխատակից, բնականաբար գանկանում է նման կեղծ հայտարարություններով փրկել իր նախարարին: ■

Նոր հարձակում Օչամչիրայի շրջանի վրա

Ինչպես «ԻՏԱՌ»-ին հաղորդեցին Վրաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնում, փետրվարի 11-ին աբխազական կողմը հրետակոծել է Սոխումի քաղաքը: Մեկ մարդ զոհվել է, մի քանիսը վիրավորվել: Նույն աղբյուրների համաձայն, փետրվարի լույս 12-ի գիշերը եւ առավոտյան Գումիստա գետի երկայնքով անցնող հակամարտության գոտում համեմատաբար հանգիստ էր: Աբխազիայի Օչամչիրայի շրջանում փետրվարի 11-ին եւ 12-ի առավոտյան տեղի էին ունենում մարտեր: Ինչպես հաղորդեցին Գուդաուտայից, վրացիները հարձակման փորձ են կատարել մի շարք գյուղերի վրա: Հարձակումը ետ է մղվել: Կորուստներ կրելով, վրացական ուժերը նահանջել են նախկին դիրքերը: Կորուստներ են կրել նաեւ աբխազական զինված կազմավորումները: ■

Աշխարհ

Լեհական կառավարության ծակատագիրն է որոշվում

Այն բանից հետո, երբ պարզվեց, որ խորհրդարանում ծավալված քննարկումներն ի նպաստ չեն ընթանում վարչապետ Հաննա Սուխոցկայի տնտեսական բարեփոխումների ծրագրին, նախագահ Լեխ Վալենսան հայտարարեց, թե տնտեսական սեղմումների ծրագիրը չհաստատվելու դեպքում կլուծարի խորհրդարանը, որտեղ նույնիսկ Սոլիդարնոստի 27 հոգանոց խմբակցությունը դեմ էր արտահայտվում սեղմումների ծրագրին, գտնելով, որ այն առավել խորացնելու է երկրում սոցիալական անպաշտպանվածությունը:

Մալիի նախկին նախարարը մահվան է դատապարտվում

Մալիի պաշտպանության նախկին նախարար գեներալ Մուսսա Տրաորեն իր երեք տեղակալների հետ մահվան դատապարտվեց, մոտավորապես մեկ տարի առաջ ցուցարարների վրա կրակելու հրաման տված լինելու պատճառով: Այդ մի քանի օր պատճառ էր դարձել շուրջ 50 հոգու մահվան:

Կամբոջիայում Միտերանի այցն ավարտվեց

Երեք օր տեւած պաշտոնական այցից հետո նախագահ Ֆրանսուա Միտերանը երեկ ուշ գիշեր Կամբոջայից վերադարձավ իր երկիրը: Ինչպես հաղորդել էինք, այդ ընթացքում նա այցելեց Վիետնամ եւ Կամբոջա: 30 տարուց ի վեր առաջին անգամ է, որ Ֆրանսիայի բարձրաստիճան որեւէ ներկայացուցիչ այցելում է այդ երկրները:

Ֆիլիպիններում ժայթքեց Մայոն հրաբուխը

Մեկ շաբաթ անց դադարած ժայթքեց Մայոն հրաբուխը, որի նախորդ ժայթքումը պատճառ էր դարձել 60 հոգու մահվան: Ալբայի շրջանից էվակուացվել է շուրջ 50 հազար մարդ:

Քլինթոնն ամբողջացրեց իր կաբինետը

Անհաջող երկու թեկնածություններից հետո նախագահ Քլինթոնը վերջապես նշանակեց գլխավոր դատախազին, այդպիսով ամբողջացնելով իր կառավարության կազմը, հետեւողական մնալով այդ պաշտոնում կին դատախազ նշանակելու իր մտադրության մեջ: Այդ բարձր պաշտոնին արժանացավ Մայամիի շրջանի դատախազ Ջենեթ Ռինոն, որը 54 տարեկան է: Նա հայտնի է 1979 թ. Մայամիում 5 ոստիկանների դատավարությամբ: Վերջիններս խոշտանգել էին մի սեւամորթ վարորդի:

Թոգոյում լարված օրեր

Քրիստոնեական իշխանությունները երեկ իրենց քաղաքացիներին հրահանգեցին անհապաղ դուրս գալ Թոգոյից, կառավարական եւ ընդդիմադիր ուժերի միջեւ մոտալուտ եւ ավելի սաստիկ բախումներ կանխագուշակելով: ■

digitised by A.R.A.R.@

[illegible]

Սկիզբը էջ 1

Նախագահն այդ առթիվ նշեց երկու գլխավոր խնդիր, որոնք ծառացած են հանրապետության առջեւ: Մեկը՝ հրատապ մարդասիրական օգնությունը, մյուսը՝ երկրի հիմնական քաղաքական խնդիրների լուծումը, որի համար նույնպես պահանջվում է միջազգային հանրության լուրջ մոտեցումը եւ ակտիվ միջամտությունը: Իր հերթին, պրն. Քենեդին հայտարարեց, թե աշխարհը պետք է քաջատեղյակ լինի Հայաստանի ներքին խնդիրներին:

Պետք է հաղթահարել Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի կողմից իրականացվող էմբարգոն, որպեսզի Հայաստան ուղարկվող օգնությունը տեղ հասնի: Իսկ Ղարաբաղում, կոնգրեսականի կարծիքով, նախեւառաջ պետք է զինադադար հաստատվի, որը հնարավոր կլինի ՄԱԿ-ի համապատասխան ուժերով: «Ես կարծում եմ, որ Միացյալ ազգերն ավելի ծանրակշիռ քայլեր պետք է կատարեն այդ ուղղությամբ», ասաց պրն. Քենեդին եւ ավելացրեց, թե ամեն ինչ պետք է անել խաղաղության հաստատման համար: Մեր այն հարցին, թե կարելի՞ է հուսալ, որ արեւմտյան երկրները եւ Միացյալ Նահանգները կոնկրետ քայլեր կձեռնարկեն Հայաստանի ապաշրջափակման համար, պրն. Քենեդին պատասխանեց. «Ես չեմ կարծում, թե պետք է դրան սպասել: Ներկայումս առաջնահերթ խնդիրը Լեռնային Ղարաբաղում խաղաղության հաստատումն է, որն էլ ՄԱԿ-ի խնդիրն է: Այդ հարցը մենք քննեցինք Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ եւ, իմ կարծիքով, այն պետք է ամենակարճ ժամանակում մեղմել: Ես ուզում եմ ուղղակի հայտնել, թե կտրուկ միջոցներ սպասել պետք չէ»:

Ադրբեջան

Լիազոր ներկայացուցիչը հրաժարվում է կատարել հրամանը

Ինչպես երեկ հայտնել ենք, Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հրամանագրով լուծարվեց Արեւմտյան Ադրբեջանում նախագահի լիազոր ներկայացուցչի պաշտոնը: Սակայն ներկայումս Գյանջայում գտնվող Լեռնային Ղարաբաղում Ադրբեջանի նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ Սուրաթ Հուսեյնովը հայտարարեց, որ ենթարկվում է հանրապետության պաշտպանության նախարար Ռահիմ Ղազիեւին: Նա նշեց, որ չնայած նախագահի նկատմամբ իր հարգալից վերաբերմունքին, նա անտեսում է հրամանագիրը: Ինչպես «Պոստֆակտում» գործակալությանը հայտնի դարձավ Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի լրատվական կենտրոնում, Ս. Հուսեյնովը ետ է բերել իր հասցեին ներկայացրած ԱԺՃ-ի բոլոր մեղադրանքները եւ հայտարարեց, որ Մարտակերտի հանձնումը նախատեսվում էր 1993 թ. հունվարի 22-ին, իսկ զրահատեխնիկան Գյանջա դուրս հանելու մասին վերջին հրամանը ստացել է բարձր ռազմական հրամանատարությունից: Նա հրաժարվեց տալ այդ հրամանի հեղինակի անունը, նշելով սակայն, որ դա կանի որոշ ժամանակ անց, ներկայացնելով անհրաժեշտ ապացույցներ:

Փետրվարի 10-ին ԱԺՃ-ի գործադիր կոմիտեն մեղադրեց ազգային բանակի կորպուսի հրամանատար Սուրաթ Հուսեյնովին Մարտակերտ շրջկենտրոնից ադրբեջանական զորքերը կանխամտածված հետ քաշելու մեջ: ԱԺՃ-ի հայտարարության մեջ ասվում էր, որ այդ գործողությունը վկայում է այն մասին, որ բանակում առկա են ուժեր, որոնք ձգտում են վարկաբեկել հանրապետության ղեկավարությանը: Ելնելով ստեղծված իրավիճակից, փետրվարի 10-ին ԱԺՃ-ի գործկոմը հանրահավաք անցկացրեց Ադրբեջանի ղեկավար կայանի մոտ, որի մասնակիցները համաձայնություն տվեցին ԱԺՃ-ի հայտարարությանը եւ նշեցին, որ ժողճակատը կգործի արտակարգ իրավիճակի ընձեռած պայմաններում: ■

Ջոզեֆ Քենեդի. «ՂԱՐԱԲԱՂՈՒՄ ՊԵՏՔ Է ԶԻՆԱԴԱԴԱՐ ՀԱՍՏԱՏՎԻ»

Մեր մյուս հարցին, թե ինչ կարող է անել կոնգրեսականը ադրբեջանցիների կողմից տարածվող այն պնդումների մասին, թե իբր Արեւմուտքից եւ մասնավորապես ԱՄՆ-ից Հայաստան ուղարկվող մարդասիրական օգնությունը հայերի կողմից օգտագործվում է նաեւ Ղարաբաղում ռազմական նպատակներով, նա պատասխանեց. «Այդ պնդումները լուրջ չեն եւ ես չեմ կարծում, թե նրանք իրավացի են: Հայաստան ուղարկվող օգնությունը միայն մարդասիրական է եւ պետք է ծառայի իր նպատակին: Այլ կերպ լինել չի կարող»: Իսկ այն հարցին, թե ինքն ինչպես է վերաբերում սահմանների վերափոխմանը, պրն. Քենեդին ասաց, թե, իր կարծիքով, երբ խոսքը գնում է Ղարաբաղի մասին, ապա ժողովուրդը նախեւառաջ այս պահին շահագրգռված է ոչ այնքան սահմանների փոփոխությամբ, որքան խաղաղության հաստատմամբ:

Պրն. Քենեդին նաեւ հայտնեց, թե ինքը զրուցել է Թուրքիայի նախագահ Թուրգուտ Օզալի հետ, որը խոստացել է Թուրքիայի տարածքը տրամադրել Հայաստան մարդասիրական օգնություն տանելու համար, այն պայմանով, որ ստուգվի այդ օգնությունը:

Հակառակ նրան, որ պրն. Քենեդիին ընկերակցող 55 լրագրողները, որոնք ներկայացնում էին իտալական, ֆրանսիական, ամերիկյան, ավստրիական, գերմանական, կանադական, ավստրալական, իսրայելական, եգիպտական, անգլիական խոշոր հեռուստաընկերություններն ու թերթերը, նախապես հայտնվեց, թե չի կայանա ՀՀ նախագահի մամուլի ասուլիս, սակայն լրագրողների համառությունը հաղթանակեց, եւ տեղի ունեցավ կարճ բրիֆինգ:

Այնուհետեւ պրն. Քենեդին մեկնեց կառավարություն, հանդիպեց վարչապետ Հրանտ Բագրատյանին, եղավ քաղխորհրդում, զրույցներ ունեցավ ոչ կառավարական եւ մարդասիրական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ: Երեկ ուշ երեկոյան կոնգրեսականը Երեւանից մեկնեց Մոսկվա:

ՅԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Պաշտոնական

Ռուբեն Շուգարյանը հրաժեշտ տվեց լրագրողներին

Երեկ Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Ռուբեն Շուգարյանն անցկացրեց իր պաշտոնավարության վերջին բրիֆինգը, լրագրողներին տեղեկացնելով ԱՄՆ-ում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպանի պաշտոնում իր նշանակման մասին:

Նա նշեց, որ այսօր՝ փետրվարի 13-ին մեկնելու է ԱՄՆ, նախ մասնակցելու Ջիմի Քարտերի «Կոնֆլիկտների կենտրոնի» կոնֆերանսին, իսկ հետո անցնելու է իր պարտականությունների կատարմանը: Ցոբահույս համաստեղ աշխատանքի համար նա շնորհակալություն հայտնեց հանրապետության տարբեր լրատվական միջոցներ ներկայացնող լրագրողներին, նշելով, որ Հայաստանում աճում է լրագրողների խոսունակությունը, սրտով, որն այժմ է ընկնում իր մասնագիտական պատրաստվածությամբ: ■

Լոնդոն

Արմեն Սարգսյան. «Եթե վերացվի շրջափակումը, Հայաստանը կլինի ծաղկուն երկիր»

Երեկ Երեւանի ժամանակով ժամը 16:00-ին լոնդոնյան «Super Chanel» արբանյակային հեռուստակայանը հեռարձակեց Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արմեն Սարգսյանի 10 րոպեանոց հարցազրույցը:

Պատասխանելով հեռուստալրագրողի «West of Moscow» ծրագրի բովանդակության հարցերին, պրն. Սարգսյանը մանրամասն ներկայացրեց Հայաստանում ստեղծված ծանր իրավիճակը, այնուհետեւ նշեց Ադրբեջանի կողմից գազամուղի պայթեցման փաստը եւ այն որակեց որպես ահաբեկչություն:

Անդրադառնալով ապաշրջափակման խնդրին, դեսպանը հայտարարեց, թե Հայաստանը երրորդ աշխարհի երկիր չէ, այլ եղել է նախկին Խորհրդային Միության մի մասը իր խոշոր գիտական ու արդյունաբերական ներուժով, եւ եթե վերացվի շրջափակումը, Հայաստանը կարող է կերակրել ոչ միայն իր ու Ղարաբաղի ժողովրդին, այլեւ հարեւաններին:

Իսկ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ անցկացվող զանազան միջազգային կազմակերպությունների հանդիպումներում պարտադիր է Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչների մասնակցությունը: Խնդրի լուծման համար Հայաստանի դեսպանը կրկին նշեց Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի կոչերն առանց նախապայմանների զինադադար հաստատելու մասին: Հեռուստակայանի ծրագրի մեկնաբանը հայտնեց, թե չնայած կառավարական ճգնաժամին, Հայաստանի տնտեսական վիճակը մնում է լարված: ■

Բաքու

Պայթյունից հասցված վնասը 100 միլիոն ռուբլի

Ադրբեջանը Վրաստանի հետ կապող երկաթգծի կամրջի պայթեցումից հանրապետության վնասը կազմում է 100 միլիոն ռուբլի: Ինչպես «Ասսա-Իրադա» գործակալության թղթակցին հայտնեց Ադրբեջանի վարչապետի առաջին տեղակալ Վահիդ Ահմեդովը, այդ պայթյունը դիվերսիոն է: Այդ մասին են վկայում պատահարի վայրում հայտնաբերված պայթուցիկ նյութի եւ լարերի մնացորդները: Սակայն ամենակարեւորն այն է, որ այդ երկաթուղին բացառիկ կարեւոր դեր է խաղում հանրապետության կյանքում, քանի որ նրա միջոցով են հանրապետություն առաքվում Բաքուի նավահանգստում ստացվող ցորենը եւ այլ բեռներ: Վ. Ահմեդովի խոսքերով, որը նոր էր վերադարձել պատահարի վայրից, չնայած այն բանին, որ վերականգնվել է երթեւեկությունն այլ ճյուղով, կամրջի լրիվ վերականգնման համար ժամանակ է անհրաժեշտ:

Ամերիկացիները ոչինչ չգիտեն Ադրբեջանի մասին

«Ամերիկացիները գրեթե ոչինչ չգիտեն Ադրբեջանի մասին եւ ես հույս ունեմ, որ մեր այցելությունն ավելի արդյունավետ կլինի», «Ասսա-Իրադա» գործակալության թղթակցին ասաց ամերիկացի կոնգրեսական Գրեգ Լաունգլինը, որը Բաքու էր ժամանել փետրվարի 11-ին: «Ես Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կոնգրեսին կտեղեկացնեմ Ադրբեջանի քաղաքական եւ տնտեսական իրավիճակի մասին եւ կնպաստեմ, որ ամերիկյան ընկերությունները ներդրումներ անեն ծեր տնտեսության մեջ, հատկապես ժամանակակից տեխնոլոգիաները մաքուր տեխնոլոգիաների ոլորտում», ավելացրեց նա: Պարոն Լաունգլինն ընդունեց, որ կոնգրեսում շատ ուժեղ է հայկական լոբբիի ազդեցությունը, ուստի ամերիկացիները միակողմանի տեղեկություններ ունեն ղարաբաղյան հակամարտության մասին: Հենց հայկական լոբբիի ճնշման տակ ԱՄՆ կոնգրեսն առանց քննարկումների ընդունեց Ադրբեջանը մարդասիրական օգնությունից զրկելու բանաձեւը, գտնում է կոնգրեսականը:

Ժողովրդական ճակատը սեփական գումարտակներ է ստեղծում

Երեկ Բաքվում Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատն իր կենտրոնական գրասենյակի դիմաց կազմակերպել է հանրահավաք, որի ընթացքում ներկայացվել է ԱԺՃ վարչության կողմից ընդունված բանաձեւը: Վերջինիս կետերից մեկի համաձայն, Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատը պատրաստվում է Ադրբեջանի բոլոր սահմանամերձ շրջաններում ստեղծել սեփական զինվորական գումարտակներ: Մեկ այլ կետով նախատեսվում է արտակարգ դրություն հայտարարել ԱԺՃ բոլոր շրջանային բաժանմունքներում, նրանց հանձնարարել վճռական միջոցառումներ ձեռնարկել դիվերսանտների գործունեության դեմ եւ այլն: Հիշեցնենք, որ փետրվարի 10-ին ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հրամանագրով հանրապետության արեւմտյան շրջաններում վերացվել էր նախագահի լիազոր ներկայացուցիչների ինստիտուտը: Այս առումով հետաքրքիր է նաեւ ռազմաքաղաքական դիտորդների այն կարծիքը, թե Մարտակերտի շրջանում կրած վերջին պարտությունները Ադրբեջանի որոշ ուժեր փորձում են օգտագործել պաշտպանության նախարար Ռահիմ Ղազիեւին պաշտոնանկ անելու նպատակով:

Իրանցի դիվանագետը հերքում է

Բաքվում Իրանի Իսլամական Հանրապետության պաշտոնական ներկայացուցիչ Սաբիրը հերքեց Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարարության սահմանապահ զորքերի մամուլի ծառայության հաղորդագրություններն այն մասին, թե փետրվարի 8-ին, ժամը 13:30 Իրանի ռազմաօդային ուժերի 3 օդանավ խախտել են Ադրբեջանի օդային տարածքը եւ 15 կիլոմետր ներխուժել հանրապետության տարածք: ■

Ընդդիմություն

Ջրահամերենյան նախագահի նստավայրում կամ ազգահավաքին նախորդող հանրահավաք

Երեկ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի նստավայրում մրջնոտը բավականին լարված էր, եւ սա ոչ թե այն պատճառով, որ այնտեղ էր գտնվում ԱՄՆ-ի կոնգրեսական Ջոզեֆ Քենեդին իրեն ուղեկցող 50-ից ավելի լրագրողների հետ միասին, այլ որովհետեւ ժամը 14-ին Անկախության հրապարակում կայանալու էր ԱԻՄ-ի կազմակերպած հանրահավաքը, եւ կասկած կար, թե միտինգավորները կարող են երբ կազմակերպել դեպի նախագահի նստավայր եւ գրոհել: Նախագահի ապարատի աշխատակիցներից մեկը նույնիսկ հայտնեց, թե տեղեկություններ կան, որ հնարավոր գրոհին կարող են մասնակցել նաեւ զինված խմբեր, ուստի պատահական չէ, որ շենքի ետեւի մասում ցույցերը ցրելու համար նախատեսված ավտոմեքենայից բացի կանգնած էր նաեւ զրահամեքենա: Քանի որ հանրահավաքը նախատեսված էր ժամը 14-ին, ժամը 13:30 բոլոր լրագրողներին հրավիրեց ազատել նախագահի նստավայրը:

Եւ այնուամենայնիվ, ինչպես ցույց տվեցին հետագա իրադարձությունները (ավելի ճիշտ՝ իրադարձությունների բացակայությունը), նախազգուշական միջոցառումներն ավելորդ էին: Հանրահավաք (Պարույր Հայրիկյանի բնորոշմամբ՝ անկենդան) այնուամենայնիվ տեղի ունեցավ, թեեւ նրա մասնակիցների թիվը հազիվ էր անցնում հազարից: Առաջ ծյան սակ մտող միտինգավորները առանձնապես ձգտում չէին շարժվել դեպի նախագահի նստավայրը եւ բավարարվեցին միայն ելույթ ունեցողներին ունկնդրելով: Ինչպես հայտարարեց Պարույր Հայրիկյանը, հանրահավաքի հիմնական նպատակը փետրվարի 18-ի ազգահավաքի նախապատրաստումն էր: Նա հայտարարեց նաեւ, թե Հայաստանի իշխանությունները լուրջ դավադրություն են նախապատրաստում ժողովրդի դեմ՝ մեղքը ԱԻՄ-ի եւ Հայրիկյանի վրա բարդելու եւ նրանց նկատմամբ հաշվեհարդար տեսնելու նպատակով: Ինչպես ասվում է փետրվարի 10-ին ԱԻՄ-ի կողմից տարածված հայտարարության մեջ, «Սեփական ժողովրդից խորթացած Հայաստանի ներկայիս ղեկավարները... մասնավորապես նախատեսում են զոհաբերել Արցախը»:

Հանրահավաքի ժամանակ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը մեղադրվեց նաեւ ստախոսության մեջ: Ըստ Պարույր Հայրիկյանի, նա արտասահմանյան լրագրողներին տեղեկացրել էր, թե իբր Հայաստանում ընդդիմություն ի դեմս Պարույր Հայրիկյանի դեմ է ժողովրդավարական ընտրություններին:

Պարույր Հայրիկյանը հայտարարեց նաեւ, թե հանրահավաքի նպատակն էր ժողովրդին զգուշացնել հնարավոր սադրանքների մասին, քանի որ իրենք ունեցան մեկ օրով նախօրեին Հայաստանի սահմանից ոչ հեռու հերթական անգամ պայթեցվեց գազամուղը: «Դա սադրանք էր մեր ժողովրդի դեմ այն ուժերի կողմից, ովքեր իսկապես ուզում են ապակայունացնել իրավիճակը հանրապետությունում: Դա սադրանք էր հայ ժողովրդի թշնամիների կողմից՝ ներքին կամ արտաքին», ասաց նա:

Նախաշինքի իր բաժնից չխուսափեց նաեւ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի նախագահ Սերժ Սարգսյանը՝ «հիշեցված «կազե-բե»-ի կողմից պատրաստված եւ իրեն մատուցված մի խղճուկ գրության» ընթերցանության եւ հեռուստատեսությամբ Պարույր Հայրիկյանի դեմ ուղղված «զրպարտությունների հավաքածուի» համար:

Խոսվեց նաեւ այն մասին, որ Պարույր Հայրիկյանին հնարավորություն չի տրվում հեռուստատեսությամբ պատասխանել իր դեմ հնչող զրպարտություններին, իսկ ԱԻՄ-ի պաշտոնաթերթը «Անկախություն»-ը չի տպագրվում «վերին հրամանով»՝ այդ մասին հայտարարել է «Պարբերական» հրատարակչության տնօրեն Վրեժ Մարկոսյանը:

Պարույր Հայրիկյանը հայտարարեց նաեւ, թե իրենք չեն ձգտում իշխանության, եւ միակ նպատակը Հայաստանում օրենքների իշխանություն հաստատելն է: Առայժմ որպես արդիական է մնում «Սահմանադիր ժողով» կարգախոսը, որն, ինչպես հայտարարեց ԱԻՄ-ի ղեկավարը, շարունակում է մնալ առաջնահերթ խնդիր:

Մի խոսքով, ոչ մի բան առանձնապես նոր չէր: Բայց մի փոքր բացատրականացված չի՞ թվում արդյոք արտասահմանյան 55 լրագրողների ներկայությամբ նախագահական նստավայրի միջանցքներում կարճափող ավտոմատներով զինված երիտասարդների գործնական անցուդարձն ու բակում կանգնած զրահամեքենան:

ԱՐԱՄ ԱՐԳՈՒԹՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Հասարակություն

ԵՊՀ ԳԻՏԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿՈՉ Է ԱՆՈՒՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅԱՆ

Երևանի պետական համալսարանի գիտական խորհուրդը, որ բաղկացած է ճանաչված ու վաստակ ունեցող տասնյակ տիտղոսակիր գիտնական-դասախոսներից, երկու օր առաջ, փետրվարի 11-ին նիստ է գումարել, ուր քննարկվել է Հայաստանում ստեղծված տնտեսական ծայրահեղ սրված վիճակը, քաղաքական վայրիվերումները և հանդես եկել ժողովրդին ուղղված մի ընդարձակ հայտարարությամբ, ուր մասնակիորեն ներկայացվել է ստեղծված վիճակը և այն ծնող պատճառները, ժողովրդի անապահով վիճակն ու թշվառությունները, դրանց մեջ մեղադրելով իշխանություններին: «Պարզ չէ, թե որն է շուկայական էկոնոմիկայի այն մոդելը, որին փորձում է անցնել մեր հանրապետությունը. այստեղ հստակ չեն ուրվագծված ռազմավարական խնդիրները», ասվում է հայտարարության մեջ:

«Նպատակասլաց ու արդյունավետ չէ հանրապետության կառավարության արտաքին քաղաքականությունը, շարունակում է այն: Միջազգային կանոնակարգով սահմանված անհրաժեշտ ձևական գործողությունները միամտաբար թե գիտակցաբար ներկայացվում են որպես լուրջ հաջողություններ: Մինչդեռ իշխանությունների անհեռատես քաղաքականությունը անցած տարիների ընթացքում Արցախի պրոբլեմի լուծման հարցում չի բերել դրական տեղաշարժերի: Իրականում վարվում է անսկզբունք և անհետևողական արտաքին քաղաքականություն, որի հետևանքով Հայաստանը հայտնվել է գրեթե լիակատար մեկուսացման մեջ: Վաղեմի բարեկամները դարձել են լավագույն դեպքում անտարբեր դիտորդներ, հայոց ցեղասպանության և հայ դատի քամահրանքների հաշվին նոր բարեկամներ գտնելու իշխանությունների փորձերը առայժմ սին խոստումներից այն կողմ չեն անցնում:

Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի հետ Հայաստանի հարաբերություններին, ապա դրանք դեռ չեն դարձել երկու իրավահավասար պետությունների ամենասերտ բարեկամական հարաբերություններ:

Իշխանությունների կողմից տարվող քաղաքականությունը ծանր հարված է հասցրել հանրապետության գիտության ու կրթական համակարգին: Ժողովրդի տնտեսական ցանցերի գնով նախորդ տասնամյակներում ստեղծվել էին ժամանակակից գիտական ու կրթական խոշոր օջախներ, գիտնականների և մասնագետների պատկառելի բանակ, որոնցով իրավամբ Հայաստանը հպարտանում էր: Դժվար է նույնիսկ պատկերացնել, թե ինչպես հաջողվեց ընդամենը 1-2 տարվա ընթացքում ինտելեկտուալ այդ հզոր համակարգն այնպես ավերել, որ առաջա տասնամյակներում թերևս հնարավոր չլինի այն վերականգնել: Չեն մշակվում ծրագրեր գոնե փրկելու համար այն, ինչը դեռ չի կործանվել ու քայքայվել:

Իշխանությունները չունեն իրական մոտավոր և հեռանկարային ծրագրեր, անկատար են տնտեսության և պետության կառավարման կառույցները, վարվում է կադրային արատավոր քաղաքականություն, ծաղկում է հովանավորչությունն ու ամենաթողությունը:

Հանրապետության նախագահը կադրերը ընտրում և տեղաբաշխում է անձնական նվիրվածության սկզբունքով, որի պատճառով տնտեսական, քաղաքական, հասարակական բնագավառներում առկա է քայլափոխի դիլետանտիզմ, ազգի ու պետության շահերի նկատմամբ դրսևորվող աններելի անտարբերություն: Առավել ևս ցավալի է, որ բոլոր հասարակական-քաղաքական ուժերի համախմբման, օրենսդիր և գործադիր մարմինների աշխատանքի ներդաշնակման փոխարեն նախագահը իր չմշակված ու անհավասարակշիռ գործողություններով ջլատում է ժողովրդի ուժերը, վարկաբեկում ընդդիմադիր քաղաքական կուսակցություններին՝ անհաջողությունների մեղքը բարդելով նրանց վրա:

Այս արատավոր իրավիճակի ստեղծման մեջ մեղքի իր մեծ բաժինն ունի նաև Գերագույն խորհուրդը, որն ի դեմ անսահմանափակ իրավունքներով է օժտել հանրապետության նախագահին:

Երկիրը նետված է բարդ հակասությունների մեջ, որի հետևանքով ազգը զրկվել է անվտանգ, բարեկեցիկ և արժանապատիվ ապրելու իր բնական իրավունքից, ժողովուրդը կորցնում է դարերից եկող իր անկեղծ նկարագիրը, մարդկանց մոտ խաթարվում է ազգային արժանապատվության գիտակցությունը, մարում է հասարակական եռանդը, տիրապետող է դառնում անտարբերության հոգեբանությունը, ազգաբնակչության շրջանում վարկաբեկվում են անկախության և ժողովրդավարության գաղափարները: Դա ժողովրդի մոտ կարող է ստեղծել «ուժեղ ձեռքի» անհրաժեշտության պատրանքը, իսկ իշխող քաղաքական խմբավորմանը կարող է հրապուրել դիմելու կառավարման առավել կոշտ, նույնիսկ բռնատիրական միջոցների, որի վտանգավորությունը մենք ականատես ենք լինում վերջերս:

Համալսարանի գիտական խորհուրդը գտնում է, որ ժողովուրդն իր սուվերեն կամքն արտահայտող մի միասնական-ամբողջական սահմանադրության և դրա հիման վրա ու դրան համապատասխան ընդունված օրենսդրության միջոցով միայն կարող է վերջ դնել վերակենդանացող մենատիրական դրսևորումներին, հիմնել իշխանությունների հստակ բաժանման վրա խարսխված ժողովրդավարական կարգեր, իրատեսական տնտեսական ծրագրեր, վերականգնել օրինականությունը, ապահովել օրենքի գերակայությունը, հանրապետությունում հաստատել քաղաքացիական համաձայնություն, ժողովրդի բոլոր ուժերի համախմբում: Երևանի պետական համալսարանի գիտական խորհուրդը նշում է, որ այժմ ավելի քան երբևէ անհրաժեշտ է քաղաքական համաձայնության մարտավարության կիրառումը հասարակական կենսագործունեության բոլոր ոլորտներում և առաջին հերթին՝ պետական կառավարման մեջ: Ընդգծելով հայկական պետականության հաստատման ու կայունացման, ինչպես նաև ազգի գոյատևման տեսանկյունից պահի ճակատագրական լինելը, համոզված իրավիճակը հսկելու հարցում ներկա իշխանությունների անկարողության մեջ, ԵՊՀ գիտական խորհուրդը

1. Դատապարտելով հանրապետության նախագահի և նրա վարչակազմի անհեռատես արտաքին և ներքին քաղաքականությունը, որը ժողովրդին կանգնեցրել է պատմական ասպարեզից հեռանալու վտանգի առջև, գտնելով, որ նախագահը պետք է վերջապես համախմբի ազգի բոլոր ուժերը, ապահովի հայրենիքի անվտանգությունը և պայմաններ ստեղծի ժողովրդի բնականոն գոյության համար, առաջարկում է հանրապետությունում գործող հասարակական-քաղաքական ուժերի լայն կոալիցիայի հիմքի վրա շուտափույթ կերպով ստեղծել Ազգային համաձայնության կառավարություն՝ խորհրդարանային ֆրակցիա ունեցող կուսակցությունների ներկայացուցիչներից, իրենց գործունեությամբ ճանաչված մտավորական և գործարար մարդկանցից, պետական հասարակական գործիչներից: Հակառակ դեպքում հանրապետության նախագահը պետք է անհապաղ հրաժարական տա:

2. Համոզված, որ հանրապետությունը ներկա ճգնաժամային իրավիճակից հնարավոր է դուրս բերել և հետագա բնականոն զարգացումը ապահովել միայն ունենալով հասարակության կենսագործունեությունը հստակ կարգավորող հիմնական օրենք՝ սահմանադրություն, գտնում է, որ ստեղծված իրավիճակում ՀՀ Գերագույն խորհուրդը պարտավոր է անհապաղ ընդունել համապատասխան օրենսդրական ակտ Սահմանադիր ժողով հրավիրելու մասին, մշակել նրա ձևավորման և աշխատանքի կարգը: Վերջապես, ժամկետով ընտրված Սահմանադիր ժողովը ՀՀ սահմանադրությունը մշակելուց, համաժողովրդական քննարկման ներկայացնելուց և ընդունելուց հետո դադարեցնում է իր գործունեությունը: Սահմանադիր ժողովի համակողմանի քննարկման առարկա պետք է դառնա հանրապետությունում նախագահական ինստիտուտը պահպանելու նպատակահարմարության հարցը:

3. Առաջարկել ԳԽ-ին ստեղծել անշահախնդիր, անկողմնակալ խորհրդարանական և անկախ հասարակական միացյալ հանձնաժողով ներկա իրավիճակի համար պատասխանատու քաղաքական գործիչների և պետական պաշտոնյաների ազգակործան գործունեությունը հետաքննելու համար:

4. Վճռականապես դատապարտում է ռազմական դիկտատուրա հաստատելու կամ քաղաքացիական կռիվներ հրահրելու փորձերը, որոնք կարող են հասցնել արյունալի իրադարձությունների՝ իրենց անդառնալի ողբերգական հետևանքներով հանդերձ:

Երևանի պետական համալսարանի գիտական խորհուրդը դիմում է ժողովրդին այս բախտորոշ պահին, երբ դրվել է ժողովրդի և դարեր շարունակ երազած անկախ պետականության պահպանման հարցը, համախմբվել համազգային խնդիրների շուրջ, սատար կանգնել Արցախի հիմնահարցի արդար լուծմանը, միասնաբար պայքարել Հայաստանի Հանրապետությունն ու հայ ժողովուրդն այս դժոխային վիճակից հանելու համար»: ■

Մայրաքաղաք

Քաղաքային տրանսպորտը կհամալրվի

Քաղաքային տրանսպորտի խնդիրները, որոնց պատճառով այսօր մայրաքաղաքի կյանքն իր նորմալ հունով չի ընթանում, թերևս առաջնահերթ լուծման կարիք ունեն:

Մայրաքաղաքի հասարակական տրանսպորտի միջոցներն իրենց ներկա քանակից 4-5 անգամ ավելի պետք է լինեն, որպեսզի հնարավոր լինի նորմալ սպասարկել Երևանի բնակչությանը: Բացի քանակի անբավարար լինելը, տրանսպորտային սպասարկման վրա ազդեցություն է ունենում նաև այն հանգամանքը, որ առկա տրանսպորտային միջոցների 70 տոկոսը նորացման կարիք ունի: Եվ թեև ելնելով ներկա գների պայմաններից, այդ ուղղությամբ ձեռնարկվող միջոցառումները դժվար է կանխատեսել, այնուամենայնիվ, ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի և հաղորդակցության նախարարությունում, որոշակի քայլեր են կատարվում:

Նախարարի առաջին տեղակալ Աշոտ Շահնազարյանը հայտնեց, որ քաղաքային տրանսպորտի կազմը համալրելու համար կառավարությունը 200 մլն. ռուբլի է հատկացրել (գումարները կստացվեն առաքումների մասին համապատասխան պայմանագրերի կնքումից հետո, որին արդեն նախարարությունը ձեռնամուխ է եղել): Նախնական ծրագրերով, առայժմ նախատեսվում է ձեռք բերել 10 տրոլեյբուս և 10 «Լիազ» մակնիշի դիզելային վառելանյութով աշխատող ավտոբուս: Ընդ որում, մեկ տրոլեյբուսն արժե մոտ 15 մլն. ռուբլի, իսկ ավտոբուսը՝ 9-10 մլն. ռուբլի:

Պրն. Շահնազարյանը նշեց, որ գնումների հարցը, թեկուզև դժվարությամբ, բայցևայնպես ինչ-որ կերպ հնարավոր է դառնում լուծել: Սակայն ավելի դժվար, երբեմն նաև անլուծելի է դրանք Հայաստան տեղափոխելու խնդիրը, հատկապես Վրաստանի տարածքով:

Երթուղային տաքսիների վերաբերյալ նախարարի առաջին տեղակալը հայտնեց, որ 2 նոր մեքենա է ստացվել «Երազ» ավտոգործարանից: Քանի որ ինչ-որ տեղ տաքսիները դուրս են պետական հովանավորությունից, այլևս հավաքակայաններում կապիտալ ներդրումներ չեն կատարվելու, այսինքն՝ ամեն ինչ կախված է նրանց օգուտներից:

Տաքսիներ այլևս չի նախատեսվում գնել, որովհետև, ըստ պրն. Շահնազարյանի, դրանք իրենց չեն արդարացնում: Նախարարությունը ծրագրում է տաքսիների հավաքակայանները վերածել բաժնետիրական ընկերությունների:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Ճգնաժամ

Ամերիկայի հայկական առողջապահական լիգան ընդդեմ շրջափակման

Շրջափակման դեմը մարդասիրական օգնություններով առնելն անշուշտ հարցի լուծում չէ: Այլապես նույնիսկ կարող է այն վիճակը ստեղծվել, երբ հերթական շրջափակման (որն առայժմ այնքան էլ անխուսափելի չէ) ժամանակ մարդասիրական օգնությունների սովոր դարձած մեր ժողովուրդը դրանց ուշացման կամ բացակայության դեպքում դժգոհություն հայտնի այդ իրողության առթիվ: Ուրեմն շրջափակումը մարդասիրական օգնությամբ «սփոփելը» ոչ հեռանկարային և ինչ-որ տեղ ժողովրդին փչացնող միջոց է դառնում: Հետևաբար անհրաժեշտ են նաև այլ բնույթի միջոցառումներ: Նմանատիպ մի քայլ է ձեռնարկվել Ամերիկայի հայկական առողջապահական լիգայի կողմից, որը գործողություն է կազմակերպել ուղղված Հայաստանի շրջափակման դեմ: Գործողությունը նպատակ ունի ավելի լայն արձագանք առաջացնել Հայաստանի շրջափակման փաստի մասին:

Հայաստանում Ամերիկայի հայկական առողջապահական լիգայի ներկայացուցիչ, երկաթուղու արտաքին հարաբերությունների վարչության պետ Գյուլնարա Շահինյանն այդ կապակցությամբ հայտնեց, թե գործողության իմաստն այն է, որ մարդասիրական օգնություններն անվերջ լինել չեն կարող, որքան էլ որ Հայաստանը դրանց կարիքն ունենա: Հարկավոր են քաղաքական և այլ միջոցներ: Լիգայի նախաձեռնությունն ինչ-որ տեղ արտասովոր բնույթ ունի: Ամերիկայի ամեն հայ զանգահարում է 10 ամերիկացու, տալով նրանց թերթերի, հեռուստաընկերությունների, ռադիոկայանների հեռախոսահամարները և հասցեները, որպեսզի վերջիններս զանգահարեն, նամակներ ուղարկեն նրանց, պահանջելով ավելի հաճախակի ու հանգամանալից ձևով անդրադառնալ Հայաստանի շրջափակման վիճակին: «Ես հայ չեմ, բայց ես լսել եմ, որ այնտեղ էներգետիկ շրջափակման հետևանքով ողբերգություն է տեղի ունենում: Ես ցանկանում եմ ավելի շատ բան իմանալ», մոտավորապես այսպիսի բովանդակության հեռագրեր պետք է ուղարկվեն նույն ծառայություններին:

Այս լիգայի գործողության ծրագրի, պահանջագրերի ստորագրություններ են հավաքվում շրջափակումը վերացնելու պահանջով, ինչպես նաև դրանցով կոչ է արվում ԱՄՆ-ի կառավարությանը աջակցել Թուրքիայի տարածքով մարդասիրական միջանցքների հաստատմանը, որ հնարավոր լինի դեղորայք, վառելիք, սնունդ հասցնել Հայաստան:

Ինչպես նշեց տիկ. Շահինյանը, Ամերիկայի Հայկական առողջապահական լիգայի նախաձեռնած գործողությունն արդեն երկու շաբաթ է ընթացքի մեջ է, քանի որ այն նպատակ ունի ներգրավել ոչ հայկական համայնքները: Արդեն գործողության ծրագրեր են ուղարկվել Մոսկվա, Ֆինլանդիա, տեղի հայ համայնքների միջոցով աշխատանքն իրականացնելու համար: Շուտով կներգրավվեն նաև Ֆրանսիան, Կանադան:

Թեև Ամերիկայի հայկական առողջապահական լիգայի ձեռնարկումն այն ամենահզոր ու ամենակարող քայլը չէ, որ կարող է հիմնավոր փոփոխությունների բերել, այդուհանդերձ այս քայլը հանրությանը սրափեցնելու և միայն մարդասիրական օգնություններով չսահմանափակվելու կոչ կարող է դառնալ:

Գ.Ն.

Ֆրանսիա

Կեցցեն Ազգային խորհրդարանի ընտրությունները

Ֆրանսիական հեռուստատեսությունն ու մամուլը վերջապես սկսեցին խոսել Հայաստանի ծանր վիճակի մասին

Փետրվարի 6-ից սկսած, ֆրանսիական TF 1, France 2, Artel 5 հեռուստակայանները գրեթե ամեն օր սկսեցին հաղորդումներ տալ Հայաստանի մասին: Ազնավուրի Հայաստան կատարած այցելությունը, ֆրանսիական Կարմիր խաչի՝ Հայաստանին տրամադրած* օգնության օդանավի մոտ կանգնած Անրի Վեռնոյի հետ հարցազրույցը, Երևանում կատաղած ու սոված շների մարդկանց վրա հարձակվելը, փողոցների ծառերը կտրելը, էլեկտրա[illegible]ները, Ղարաբաղում կռվող զինվորները. այս պատկերները հետևում են մեկը մյուսին կուշտ ու բարեկեցիկ ֆրանսիացիների աչքի առաջ: Ֆրանսիական մեծ օրաթերթերը «Le Quotidien de Paris», «Le Monde», «Libération», «Le Figaro», գրում են «մոռացված» ու «մեկուսացված» Հայաստանի մասին:

Մինչդեռ թուրքական «AvrAsia» հեռուստակայանով ծայրահեղ աջ թուրք մտավորականները հայտարարում են, թե «Թուրքիան Հայաստանին ոչ մի կերպ չպետք է մարդասիրական օգնություն ուղարկի կամ ուրիշների ուղարկածը թույլատրի իր տարածքով անցնել, քանի որ ազերիները ռազմաճակատում չեն կարողանում հաջողության հասնել հայերի դեմ: Երբ հայերից մի զինվոր է զոհվում, ազերիներից՝ 11-16: Չի ասվում, ոչ մի կերպ չի ասվում, հակառակ այսքան աշխատանքի: Անհանդուրժելի է, սակայն սա է իրականությունը»:

Ուստի ադրբեջանցիների ձեռքում մնացել է միայն մի միջոց. շրջափակել Հայաստանը և նրան ծնկի բերել, իսկ Թուրքիայի ամենաչնչին օգնությունն անգամ հայերին, ամեն ինչ գլխիվայր է շուռ տալիս:

Հաշվի առնելով Հայաստանի ծանր վիճակը, ՀԲԸՄ Փարիզի լրատվական «Info-Bulletin» պարբերականը, Կապույտ խաչը, ֆրանսիական Կարմիր խաչը, պրն. Անդրե Սեֆերյանի նախագահությամբ ֆրանսահայ նախկին ռազմիկների միությունը, TF 1-ին մանկական հաղորդումը առանձին-առանձին հայտարարություններով հանդես են գալիս Հայաստանին օգնելու կոչերով:

Մյուս կողմից, Ֆրանսիայի RPR կուսակցությունից պրն. Անդրե Սեֆերյանին վերջերս տեղեկացրին, թե իրենք պատրաստ են 20 տոկոս գումար ավելացնել այն միջոցներին, որոնք հատկացվում են մոտ ժամանակներս Ֆրանսիա բուժվելու ժամանող Ղարաբաղում վիրավորված մարտիկներին: Հիշեցնենք, որ այս ծրագիրը Հայաստանում համակարգում են ՀՌԱԿ-ը և «Ազգ» թերթը:

Շորթիգնեսի Ֆրանսիայի առաջատար մասնագետ Կասյայի և Շառլ Ազնավուրի պատրաստած «Քեզ համար, Հայաստան» երգը կրկին սկսել է հնչել ֆրանսիական ռադիոյով և հեռուստատեսությամբ:

Ֆրանսիայում անցյալ տարվա վերջերից սկսած, կապված Սոմալիում ֆրանսիական ֆիրմաների օգնությամբ կառուցվելիք մետրոյի, թուրքական բանակին վաճառվելիք ականոռ նավերի հետ, «ոչ հայամետ ու թրքամետ, ոչ էլ հակաթուրք» քաղաքականությունը կարճ ժամանակով երկար կյանք չունեցավ: Այս տարվա մարտ ամսին ամբողջ Ֆրանսիայում ընտրություններն են, որ խիստ աշխուժացրել է ֆրանսիական քաղաքական դեմքերին, սակայն, ավա՜ղ, ոչ 400 հազարանոց հայ համայնքին: Ուրեմն ինչ, կեցցեն Ֆրանսիայի ազգային խորհրդարանի ընտրությունները:

ՌՈՒԲԷՆ ՅԵՐԱՆՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

digitised by A.R.A.R.@

Տեսակետ

Փլուզվող աժդահան Արևմուտքի զննող հայացքի առջև

Նախկին «սոցճամբարում» և բուն ԽՍՀՄ-ում ընթացող քաղաքական ու տնտեսական **անշրջելի** փոփոխությունների գործընթացը վաղուց գտնվում է Արևմուտքի քաղաքական-ակադեմիական շրջանների հատուկ ուշադրության կենտրոնում:

«Երբ Կենտրոնական Եվրոպան հասնի հաջողության, կմեծանա այն բանի հավանականությունը, որ ԽՍՀՄ-ում ընթացող հիվանդագին փոփոխությունների գործընթացն աստիճանաբար մտնի կառուցողական հունի մեջ» (Զ. Բժեզինսկի):

Այս հեռանկարը այնքան էլ անվիճելի չէ, 1989 թվականին նշում էին այլ քաղաքագետներ, քանի որ եվրոպական սոցիալիստական երկրների այդ իմաստով «հաջողությունները» կարող են դեռ անդառնալիորեն չքայքայված ԽՍՀՄ-ի մոտ առաջացնել ինքնապահպանման արձագանք:

Բոլոր դեպքերում, «սոցճամբարի» լուծարման ամբողջ ձեռնարկի հաջողության վճռական գործոնը մնում է գորբաչովյան բարեփոխումների առանցքային գծի կենսագործումը:

Դեռ հնարավոր է, որ կայսերական հավակնություններից հրաժարված Ռուսաստանը նոր փոխհարաբերություններ հաստատի ինչպես նախկին խորհրդային հանրապետությունների, այնպես էլ Վարշավյան պայմանագրի երկրների հետ, որոնք արդեն կառուցված կլինեն ոչ թե «եղբայրական համագործակցության» գաղափարական հիմունքների, այլ՝ շրջապատի հակառակությունից պաշտպանվելու բնական ու պատմական անհրաժեշտության վրա (Զ. Բժեզինսկի):

Կա նաև այն վախը, որ որոշ հանրապետություններ և այդտեղ առկա խոր ազգային ուժեր կարող են դիմադրել նախկին համագործակցության փլուզմանը նույն գործոնների և տնտեսական շահերի նկատառումներով: Դա Արևմուտքին ստիպում է անհանգստանալ, որ նույնիսկ տարածքների զգալի կորուստից հետո կարող է պահպանվել համագործակցության ինչ-որ ձև, որը կարող է դառնալ առավել ևս ուժեղ ու կենսունակ բազմազգ պետության սաղմ:

Խորհրդային կոնֆեդերացիայի առաջացման կանխորոշման հարցում Արևմուտքն այդ հանգամանքները չի կարող անտեսել:

Չնայած գորբաչովյան բարեփոխումների միջոցով հասարակական ու տնտեսական կառույցների լրիվ քայքայմանն ու փլուզմանը, Ռուսաստանն այնուհանդերձ պահպանում է ահռելի մարդկային ռեսուրսների, հումքի ու էներգիայի հսկայական ստրատեգիական պաշարների և զանգվածային ոչնչացման զենքի բավարար քանակի տնօրինման իրավունքն ու հնարավորությունը:

Նկատի ունենալով և այս հանգամանքը, չափազանց վտանգավոր է դառնում մեկ այլ զուգամետ հնարավորություն, որն առայժմ բացահայտորեն չի քննարկվում:

ԱՄՆ-ը (մասամբ և Անգլիան ու Ֆրանսիան) երկյուղում է, որ քայքայման հետևանքով կորցնելով իր գրեթե բոլոր արժեքները, նախկին դիրքն ու նշանակությունը համաշխարհային քաղաքականության մեջ, Ռուսաստանը, անկախ իշխանություն ստացած դեմոկրատների հավակնություններից, կարող է չափազանց մերձենալ և ընկնել վերածնվող եվրոպական հին հսկայի՝ Գերմանիայի գիրկը: Ռուս-գերմանական փոխհարաբերությունների ամրապնդումն ու երկու պետությունների համար փոխշահավետ կապերի սահմանումը, որ գրեթե կայանում էր 1939 թվականին, արմատապես կփոխեր ուժերի հարաբերակցությունը Եվրոպայում և աշխարհում ընդհանրապես: Պատահական չէր, որ համաշխարհային տիրապետության հասնելու ծրագրերի իրագործման համար անծայրածիր Ռուսաստանի հումքային ու տնտեսական կարողությունները տնօրինելու հնարավորությունը Հիտլերը համարում էր անհրաժեշտ և բավարար պայման:

Միավորված Գերմանիայի տնտեսական, քաղաքական և ռազմական զարգացման հնարավորությունները տարակուսանք չեն առաջացնում:

Դեռևս 1952 թվականին, պատերազմի ավարտից մի քանի տարի հետո, որոշ արևմտյան քաղաքագետներ արդեն նշում էին նման դաշնակցության վտանգավորությունն Ամերիկայի համար:

Վերջապես Արևմուտքի (մասն. Ամերիկայի) համար քիչ հրապուրիչ է նաև նախկին խորհրդային հանրապետությունների առանձին-առանձին մուտքը նոր Եվրոպայի կազմի մեջ: Չնայած ԽՍՀՄ-ի կազմից այնպիսի բաղադրիչի հանումը, ինչպիսին Ուկրաինան է, իր մարդկային ու տնտեսական հսկայական հնարավորություններով, դրա փլուզումը կդարձներ անշրջելի: «Այդ առումով, նշում են «Վերջին կայսրությունը, ազգերն ու ազատագրումը» ուսումնասիրության հեղինակները, Ուկրաինան առանձնահատուկ տեղ ունի այլ էթնոսների շարքում»:

Ակնհայտ է, որ Արևմուտքը շահագրգռված է **ապահովել** Ուկրաինայի, ինչպես և նախկին ԽՍՀՄ-ի ցանկացած այլ բաղադրիչի **վերահսկելի** «անկախացումը»:

Ըստ երևույթին ԱՄՆ-ը, բացի ամեն ինչից, վախենում է նաև Եվրոպայում ուժերի այնպիսի ավանդական հավասարակշռությունից, ինչպիսին առկա էր 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի եվրոպական պետությունների փոխհարաբերություններում, որ անխուսափելիորեն կհանգեցներ աշխարհում «դերերի վերաբաշխման»: Այդ դեպքում չէր բացառվի նաև եվրոպական պետությունների միջև «անկախացած» հանրապետությունների բաժանման տարբերակը, առանց ԱՄՆ-ին բաժին հանելու:

Ամբողջ վերը թվարկվածի նկատառումով ըմբռնելի է դառնում նախկին խորհրդային տարածքներում կոնֆեդերացիայի ինչ-որ տարատեսակ ստեղծելու գաղափարին ԱՄՆ-ի հանդուրժողական վերաբերմունքը:

Արևմտյան ավելի լուրջ քաղաքագետների մեծամասնությունն առաջարկում է նույնիսկ **առայժմ** պահպանել նախկին ԽՍՀՄ-ի դեռ չսպառված հնարավորությունների մի մասը և այն միջազգային իրավական կառույցների մեջ առնել որպես իրավունքի ամբողջական սուբյեկտ:

Միաժամանակ առաջարկվում է նոր իրողություններին հարմարվելու ներկա փուլում **չդադարեցնել** նախկին հանրապետությունների «անկախական» ձգտումները, քանի դեռ բոլոր «բարձր պայմանավորվող» կողմերը չեն հանգել անհրաժեշտ փոխհամաձայնության՝ գերկայսրության փլուզումից առաջացած ավարի բաժանման խնդրում: Ենթադրվում է նաև, որ այդ ընթացքում ԱՄՆ-ը և մյուս զարգացած պետությունները, փոխադարձ կապերի ստեղծման և փոխհամաձայնեցված միջոցառումների քաղաքականությամբ, պետք է **զսպեն** ազգայնականության բորբոքումն ընդհանրապես, վերահսկվող տարրերի ներդրմամբ այդ ժողովուրդների հասարակական-քաղաքական կառույցների և հատկապես ազգային վերնախավի մեջ:

«Վերածնվող ազգայնականությունը և սպառնալից է ծրագրված վերափոխումներին, և դրանց ներդրման նպաստավոր միջոց» (Պ. Կոկրեն):

Զսպման քաղաքականությունը պետք է տարվի երկաստիճան, բայց առանց բացահայտ միջամտման, որը կարող է հանգեցնել դիմադրական արձագանքի: Ընդհակառակը, հարկ է կազմակերպվել և ազգայնականների շարերը ներմուծել այդ գաղափարի ծայրահեղ տարատեսակը՝ **ազգայնամոլությունը**, և այն քարոզող ուժեր (անհատներից մինչև կազմակերպություններ), տնտեսական ու քարոզչական միջոցներով խրախուսել արդեն գոյություն ունեցողները:

Դա բնականաբար կհանգեցնի գաղափարի վարկաբեկմանն ընդհանրապես:

Մյուս կողմից, հարկավոր է հակազգայնական ակտիվ քարոզչությունն աստիճանաբար փոխարինել այդ աշխարհընկալման ընդգծված արհամարհանքով, ինչն արդյունավետ կերպով կթուլացնի դրա ազդեցությունը հասարակության մեծամասնության քաղքենու վրա, որին պետք է ներշնչվի տնտեսական ու «կուլտուրական» առօրյա շահերի առաջնության գիտակցություն:

Արևմտյան փորձագետների կարծիքով, այդ միջոցառումների իրագործման դեպքում նախկին խորհրդային հանրապետությունների «ինքնուրույնացումը» կընթանա Արևմուտքի վերահսկողությամբ և նրա համար ընդունելի տեմպերով:

Վերջին հաշվով Արևմուտքն ու Արևելքը պետք է համագործակցեն նախկին խորհրդային համակարգի ապագան սահմանելու հարցում, թեկուզ դա չափազանց դժվար կլինի, այդ երկու ուժերի փոխհարաբերություններում ոչ սակավ ժողովուրդների դերի աճին զուգընթաց:

Առաջարկվում է նախկին խորհրդային հանրապետությունների ազգամիջյան խնդիրների կարգավորման միջազգային վերահսկողություն սահմանելու շատ կարևոր և ոչ այնքան անիրական գաղափար: Դա հնարավորություն կտար անկայունության լուրջ հանգույցները պահպանել այնքան ժամանակ, քանի դեռ դրանք նպաստում են տվյալ շրջաններում ԱՄՆ-ի ազդեցության վերջնական արմատավորմանը: ԱՄՆ-ը կարևոր նշանակություն է տալիս բարեկամ խնդիրների **փոխխոցելիությանը**: Վերջին հաշվով, նա շահագրգռված է, որ ազգամիջյան փոխհարաբերությունների հարցը **մնա** օրակարգում և օգտագործվի ինչպես ամերիկյան, այնպես էլ մնացյալ «անկախացած» հանրապետությունների հետ փոխհարաբերությունների սահմանման գործում:

Միաժամանակ, ԱՄՆ-ը հակված է այդ հարցերն ավելի լայն չափով ներառել համաեվրոպական խնդիրների շրջանակի մեջ, ինչը հնարավորություն կտա հետագայում պատասխանատվությունը չթողնել միայն Վաշինգտոնի վրա:

Դեռ 1989 թվականին ԱՄՆ-ի պետական քարտուղարի տեղակալ Դորբյանսկին, պարզաբանելով Սպիտակ Տան դիրքորոշումը, նշեց, որ ԱՄՆ-ի վարչությունը մտադիր է «սեփական կերպով հետևել մերձբալթյան հանրապետություններում մարդու իրավունքների կատարման իրադարձությունների զարգացման ընթացքին... Անհրաժեշտ ենք համարում մշտական առնչություններ հաստատել կազմակերպվող մի շարք քաղաքական, հասարակական և բնապահպանական ոչ պաշտոնական խմբավորումների հետ, ներառյալ «ժողովրդական ճակատները»:

Սակայն 1991 թվականի մերձբալթյան իրադարձություններին առաջավոր արդյունաբերական երկրների արձագանքը (ամբողջովին վերցրած) ոչ մի հիմք չի տալիս կարծելու, որ նշյալ երկրները պատրաստվում էին որևէ միջոցառում ձեռնարկել Մոսկվայի դեմ: Այնինչ դրանցից մի քանի տարի առաջ նման առիթն անմիջապես կօգտագործվեր, ամենաքիչը՝ լայնածավալ հակախորհրդային քարոզչության համար, ընդհուպ մինչև ՄԱԿ-ի ամբիոնը...

1989-ից մինչև 91-ը ինչ-որ բան փոխվել էր...

Լիտվական խնդրի շուրջ առաջացած իրադրությունը պարզորոշ կերպով ցույց տվեց, որ արևմտյան տերությունները մեծապես շահագրգռված են Գորբաչովի ղեկավարությամբ իրագործվող վերափոխումների կայուն առաջընթացով և դեմ են այնպիսի ցնցումների, որոնք կարող են խափանել նրա ճիգերը...

«ԳԿՉՊ»-ի կարգի վտանգները բացառելուց հետո նախկին «սոցքաղաքացիների» տարակուսած գիտակցության մեջ զգուշորեն ներդրվում էր այն կարծիքը, թե Արևմուտքի համար ԽՍՀՄ-ի ինքնաբերական **անվերահսկելի** փլուզումը նույնպես՝ դեպքերի զարգացման **նվազ** ցանկալի տարբերակն է:

Արևմտյան քաղաքական գործիչները համարում են նաև, որ նախկին խորհրդային հանրապետությունների ներառումը համաշխարհային քաղաքական գործընթացի մեջ շատ ավելի կբարդացնի այն, լրացուցիչ խնդիրներ ստեղծելով զինաթափման, եվրոպական անվտանգության, տնտեսական փոխհարաբերությունների և կտրուկ առաջացած մարդու իրավունքների թմբկահարվող բնագավառներում:

Արևմտյան ղեկավար շրջանները մտահոգված են նաև փախստականների և «սոցճամբարից» արտագաղթի խնդիրների առումով: Դա ստիպում է բավականին զգույշ վերաբերվել «անկախությունը» շատ արտառոց ընդունած ժողովուրդների ոգևորությանը: Միաժամանակ արևմտյան կառավարական ու քաղաքագիտական շրջաններում համոզված են, որ եռակի սպանված ԽՍՀՄ-ն այլևս վերակենդանանալ չի կարող: Այն տառապած երեք ախտերից յուրաքանչյուրն առանձին-առանձին (քաղաքական, ազգային և տնտեսական ճգնաժամեր) մահացու կլիներ ցանկացած պետական կառույցի համար:

Խորհրդային Միության «անկախացած» շրջանները գնահատվում են կապիտալի ներդրման և ծրագրված սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական վերափոխումների իրագործման տեսանկյունից: Այդ առումով Արևմուտքի համար առավել մտահոգիչ են մահմեդական շրջանները, որտեղ սոցիալ-տնտեսական զարգացումն ու քաղաքակրթական ընդհանուր մակարդակը նշանակալից չափով հետ են մնացյալ ոչ մահմեդական շրջաններից և կոմունիստական հիմնադրույթների լուծարմամբ առաջացած վակուումը լրացվում է «շարիաթի» ոչ նվազ համախմբող դրույթներով, որոնք չեզոքացնում են դեմոկրատիայի տարալուծող ազդեցությունը:

Արևմտյան շատ մասնագետների կարծիքով, 21-րդ դարում նախկին ԽՍՀՄ-ի տարածքի վարչաքաղաքական կազմավորումների կերպարը հիմնականում բնորոշելու են Միջին Ասիայի և Կովկասի թուրքալեզու ժողովուրդները, որոնք և առանձնահատուկ դեր են ունենալու ազգային հարցի ձևավորման մեջ:

Ակնհայտ է նաև, որ քաղաքական ասպարեզից կոմունիստական աշխարհայացքի դուրս մղմանը զուգընթաց, իսլամն ամենամեծ հնարավորությունն ունի գերակայող դիրքեր գրավելու աշխարհընկալման նոր տարածքներում: Խոսքն առաջին հերթին իսլամի գործուն քաղաքականացման մասին է: Սկսվել է իսլամական քաղաքական կուսակցությունների ստեղծման ժամանակը:

ԽՍՀՄ-ում ազգային հարաբերությունների մասնագետ Ռ. Կոնքեստը մի քանի տարի առաջ (դեռ իրավացիորեն) նշում էր. «Չնայած ինքնագիտակցման աճին, մահմեդականները դեռ հանդես չեն գալիս ռուսական տիրապետության դեմ, որպես կազմակերպված քաղաքական ուժ: Բայց արդյունաբերության զարգացման, քաղաքակենտրոնացման և կրթական մակարդակի բարձրացման հետ նրանք կարող են մտնել նաև քաղաքական գիտակցություն:

digitised by A.R.A.R.@

Սակայն «նոմենկլատուրային բանդիտները» չհասցրին իրագործել Կրիսեֆսի կանխատեսումները՝ այդ ժողովուրդներին հասունացնել դեմոկրատական ժամանակների համար... Ինչպես ասում են՝ շաքարն ուրախից շուտ եկավ...

Ըստ փորձագետ-միջազգայնագետների կարծիքի, ուզբեկների, ղազախների եւ ադրբեջանցիների երիտասարդ սերունդն այսուհետեւ կսկսի ավելի ու ավելի իրեն գիտակցել որպես թուրքալեզու մահմեդական աշխարհի քաղաքացի, այդտեղից բխող բոլոր հետեւանքներով: Ինքնագիտակցման առաջին երեւակումն արդեն կա՝ պանթյուրքական «Բիրլիկ» շրջանային կազմակերպությունը, որի նպատակը (ըստ արեւմտյան գնահատականների) խորհրդային թուրքերի համախմբումն է: Որպես մասնավոր դեպք. Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատը մշակել է գաղափարական, քաղաքական եւ ռազմական միջոցառումների նախագիծ՝ Հարավային Ադրբեջանը Իրանից անջատելու եւ Հյուսիսայինին միացնելու, Մեծ Ադրբեջան ստեղծելու նպատակով: Ակնհայտ է, որ տվյալ դեպքում ազգային շարժմանը մահմեդականի միայն տեսքն է տրված:

Մի շարք արեւմտյան քաղաքագետներ գտնում են, որ դրանց ճնշմամբ սխալ, այսինքն՝ ուժային ազդամիջոցների կիրառումը կարող է հանգեցնել «անհավատների» դեմ սրբազան պատերազմ՝ «Ջիհադ» հայտարարելուն: Այս տեղաշարժերի աշխարհաքաղաքական հետեւանքներն առանձնահատուկ ուշադրության առարկա են դարձել ԱՄՆ-ի ղեկավարության համար, որը հետեւում է ԽՍՀՄ թուրքալեզու արվարձաններում ընթացող խմորումներին եւ Թուրքիայի ու Իրանի արձագանքներին, որոնցից առաջինը մտնում է ամերիկյան համաշխարհային ռազմաքաղաքական համույթի մեջ:

Թուրքիայի ղեկավարությունը մտադիր է նախկին ԽՍՀՄ տարածքում թուրքական ինքնագիտակցության վերելքի պայմաններում իր փորձը խաղարկել անմիջական հարաբերությունների սահմանմամբ այն հանրապետությունների հետ, որոնք պատմական ընդհանրությամբ կապված են Թուրքիային, առանց Մոսկվայի հետ բացահայտ հակադրման: Դիվանագիտական բարդություններ չառաջացնելու նկատառումից բացի առկա է ադրբեջանական հարցում Անկարայի զուսպ վերաբերմունքը բացատրող եւ այլ գործոն. անկախ եւ միացյալ Ադրբեջանը կարող է չցանկանալ դառնալ Թուրքիայի արբանյակը:

Գուցե արժե՞, որ մեր հայ «քաղաքագետները» նաեւ այս իրողության հաշվարկմամբ գնահատեին հայ-ադրբեջանական չհայտարարված պատերազմում Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիայի ավելի քան զուսպ վերաբերմունքը (Ադրբեջանի կողմից շրջափակված Հայաստանին հաց վաճառելը, Հայաստանին տրվող օգնությունն իր տարածքով բաց թողնելու պատրաստակամությունը) եւ Արեւմուտքից սնուցվող ուժերի՝ այդ չհայտարարված պատերազմը «մինչեւ վերջ» շարունակելու «խիզախ» մղումը:

Ամերիկյան քաղաքական գործիչներն ու քաղաքագետները չեն բացառում, որ կարող է փոխվել նաեւ անդրկովկասյան դեպքերին Իրանի առայժմ զուսպ վերաբերմունքը:

Ազգամիջյան ոլորտների վեճերն այսօր ընթանում են Յալթայի բանակցությունների արդյունքում կայացած իրողությունները հետհելսինկյան ժամանակաշրջանի իրողություններով փոխարինելու, այսինքն՝ համաշխարհային կառույցների փլուզման գործընթացին զուգահեռ:

Համաշխարհային քաղաքականության ծանրության կենտրոնը Արեւելք-Արեւմուտք հակադրության գլոբալ մակարդակից տեղափոխվում է շրջանային, նույնիսկ ներշրջանային մակարդակ:

Ըստ «Մեժդունարոդնայա էկոնոմիկա ի մեժդունարոդնիե օտնոշենիյա» պարբերականի նյութերի կազմեց Հ. ՎԱՍԻԼՅԱՆԸ

Փորձ

ԳՆԵՐԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ի՞նչ կարող ենք քաղել չինական փորձից

Ասում են գերագույն իմաստությունը, ամեն ինչից զատ, կայանում է նաեւ այն բանում, որ կարողանաս տեսնել ուրիշի փորձը: Արտասահմանյան փորձի մասին գրող չինացի գիտնականներն այդ հասկացողությունն անվանում են «ցիշի», այսինքն՝ «ներշնչել», «հանգեցնել մտքին», «հասկանալ», «պատկերացում տալ», «բացել աչքերը»: Հենց նման նպատակ է հետապնդում նաեւ այս նյութը, որը վերջին 1-2 տասնամյակներում Չինական ժողովրդական Հանրապետությունում գների հանկարծական փոփոխությունների մասին է, դրանց հետեւանքների ու կարգավորման ուղիների:

60-70-ական թվականներին Չինաստանը իսկական «վիճակագրական անապատ» էր եղել: Գներին վերաբերող ամեն տեղեկություն աշխարհից պահպանվել է յոթ կնիքների հետեւում, իբրեւ պետական գաղտնիք: Եւ միայն հազվադեպ, մի ինչ-որ հայտնությամբ դրդված «հանճարով», հասցվենց թվերի վրա զուսպություններ անելով էր հաջողվել փոքր-ինչ բարձրացնել վարագույրի ծայրը եւ հաղորդակցվել «ամենագաղտնիքին», հայտնաբերելով, ասենք, դեռեւս մինչ 1970 թվականը պաշտոնապես հաստատված մեծածախ գների չափերի փոփոխությունը արդյունաբերության եւ գյուղատնտեսության մեջ: Համենայն դեպս այդպես էր գրում համաշխարհային մամուլը, իսկ Պեկինը չէր հերքում:

Սակայն բարեփոխումների առաջին իսկ ծիլերը սկսեցին քանդել լռության պատը, որ քաշված էր գների շուրջ: Թերեւս այն պատճառով, որ առանց նորմալ տնտեսագիտական տեղեկության հնարավոր չէ հասկանալ լավ է ապրում ժողովուրդը, երկիրը, թե՞ վատ, ի՞նչը պետք է շտկել, որչա՞փ, որպեսզի լավ ապրել:

Պաշտոնական վիճակագրական տվյալների հրապարակման հետ գործը կարծես սկսեց թափ հավաքել: Գյուղատնտեսական արտադրանքի 18 կարեւորագույն տեսակների գնման գների բարձրացման մասին կառավարական մյուս հաղորդագրությունը մանրամասն վերլուծության ենթարկվեց բարեփոխումների «զավակ» «Շուկա» թերթում:

Իսկ շուտով զանգվածների համար արդեն մատչելի էին, բացի ցորենից եւ բուսական յուղից, մնացած բոլոր սննդամթերքների մանրածախ գների «փոխհատուցողական» բարձրացումները, պայմանագրային գներով հայտնված ապրանքների տեսականին: Եւ քաղաքներում գյուղատնտեսական շուկաների համատարած կազմակերպումը գների մասին տեղեկությունը դարձրեց գրեթե յուրաքանչյուր մարդուն անհրաժեշտ ամենօրյա պահանջմունք:

Մի խոսքով, գների մասին մանրամասն, մատչելի, համեմատական (ինչպես նախորդ տարիների հետ, այնպես էլ երկրի տարբեր շրջաններում) տեղեկատվությունն այսօր թափանցել է Չինաստանի տնտեսության բոլոր ոլորտները: Թերեւս գնո՞ւմ է այն ազգաբնակչության հոգու, թե՞ ոչ, դժվար է ասել. իրենց է միայն հայտնի. բայց որ օգնում է կողմնորոշվել, դա արդեն կասկածից վեր է:

Ուրեմն, գների եւ նրանց դինամիկայի մասին տեղեկությունը պետք է լայնորեն եւ մշտապես հասցվի բնակչությանը: Դժվար թե տնտեսության բնագավառում մեկ այլ տեղեկություն առավել հետաքրքրի մարդկանց:

Հնարավորին չափ քիչ մեկնաբանություններ, շատ թվեր. ինչպիսի՞ն են եղել գները, ինչպիսի՞ն են դարձել, ինչպիսի՞ն են մեծ եւ փոքր քաղաքներում, հյուսիսում եւ հարավում, պետական սեկտորում, կոմերցիոն խանութներում, կոոպերատիվում, շուկայում...

Գների հերթական բարձրացումը Չինաստանում ուղեկցվել է այսպես կոչված «փոխհատուցմամբ», որն ընդամենը մի քանի յուանի ձեւ է ընդունել գումարած աշխատավարձին: Եւ այդ ժամանակահատվածում եղել են մարդիկ, ովքեր չեն կարողացել իրենց աշխատավարձով գոնե միայն սննդի հոգսը հոգալ: Այս տխուր երեւույթը հետաքրքրական է այնքանով, որքանով այն արտացոլում է մեր իրականությունը: Տասնամյակների ընթացքում հարաբերականորեն կայուն սննդամթերքի գների բարձրացումն ամենացավոտ արձագանքն է գտնում բնակչության մոտ, այն դեպքում, երբ սննդամթերքի հարաբերական ցածր գներից հարաբերական բարձր գների անցնելը տնտեսական բարեփոխման պարտադիր ուղեկիցն է:

Թե ինչո՞ւ է այդպես, ընդհանուր առմամբ հասկանալի է: Ցածր կենսամակարդակի դեպքում (որը բնորոշ է ինչպես Չինաստանի, այնպես էլ մեր ազգաբնակչության մեծամասնության համար) ընտանեկան բյուջեի մեծ մասը նույնիսկ նախկինում, ցածր գների դեպքում, ուղղվում էր սննդամթերքին: Ուրեմն մթերքի գների աճի հետ հարկ կլինի սնվել քիչ եւ վատ, ինչը հաճելի չէ ոչ ոքի համար:

Գների մի մակարդակից մյուսին անցումը (տվյալ դեպքում Չինաստանում թանկ սննդամթերք եւ հարաբերականորեն էժան երկարատեւ օգտագործման իրեր) թելադրված է բարեփոխումների մեջ մի շարք գործոնների առկայությամբ, որոնք էին տնտեսության կառուցվածքային վերակառուցումը, կոնվերսիան, տնտեսության ոչ պետական սեկտորի զարգացումը, պետսեկտորի գործունեության մեջ տնտեսագիտական սկզբունքների ներմուծումը, որը «խաչ է քաշում» բոլոր տեսակի դոտացիաների վրա (իսկ դրանցից ամենախոշորները, ինչպես Չինաստանում, այնպես էլ մեզանում, եղել են սննդամթերքի գների վրա):

Սկզբունքորեն սննդամթերքի գների աճի չինական տարբերակում կային նաեւ ռացիոնալ պահեր: Եւ պաշտոնական բարձրացումները, եւ սննդամթերքի մեծ մասի շուկայական գնի ազատ արձակումը (1985 թ.) փաստորեն հանգեցրին տեսականու եւ որակի բարելավմանը: Վաճառասեղաններին հայտնվեցին (ճիշտ է, թանկ գնով) այնպիսի մթերքներ, որոնք նախկինում կամ ուղղակի գոյություն չունեին, կամ ընտրյալների խիստ նեղ շրջանակին էին բաժին ընկնում:

Սակայն, երբ շնորհիվ ազատ գնագոյացման Չինաստանում պետական մակարդակով հնարավոր եղավ լուծել չինական քաղաքները բանջարեղենով ապահովելու հարցը, ապա մեզանում դիտվեց հակառակ երեւույթը՝ ծայր աստիճան աղքատացան շարքային քաղաքաբնակների սեղանները:

Հետեւանքների նման տարբերությունների մեջ չխորանալով նշենք միայն, որ հողային, աշխարհագրական դիրքից ու կլիմայական օբյեկտիվ գործոններից զատ կային նաեւ սուբյեկտիվ պատճառներ, որոնց շարքում ազգային խառնվածքը, հանդուրժողականությունը սոցիալական անարդարությունների եւ օրինազանցության հանդեպ վերջին տեղում չէին:

Այդուհանդերձ, ընդհանուր առմամբ վերցրած գների հետ կապված իրադրությունը Չինաստանում հիշեցնում է ամերիկացի ֆանտաստ գրող Ռոբերտ Շեքլիի «Ինդետերմինացված բանալի» պատմվածքը: Սրա հերոսները, առանց երկար-բարակ մտածելու միացնում են մեքենան, որը չգիտես ինչ-որ նյութ է արտադրում: Եւ միայն կանգնեցնելու բազմաթիվ ապարդյուն փորձերից հետո, երբ կարդում են հրահանգը, պարզվում է, որ մեքենան անջատվում է միայն «ինդետերմինացված բանալիով», իսկ թե ի՞նչ բան է դա, ոչ ոք չգիտի:

Այդպես էլ գների աճը: Նրանց առաջին պաշտոնական բարձրացումը թելադրված էր բացառապես բարի նպատակով՝ շտկել գնային անհամամասնությունները, հաղթահարել գնի եւ արժեքի ճչացող տարբերությունը, գործի գցելով շուկայական կարգավորման մեխանիզմը, նորմալ պայմաններ ստեղծել գյուղատնտեսության, տրանսպորտի, արդյունահանող եւ այլ ճյուղերի անվնաս աշխատանքի համար, որոնք վատ վիճակում էին «ցածր գների» պատճառով: Մի խոսքով, մեխանիզմը միացվեց, եւ կարծես թե ընդմիշտ...

Գների կարգավորման առաջին իսկ գործողությունները (1978 թ.) մի քիչ այլ էին, քան սպասում էր չինական ղեկավարությունը: Եվ ամբողջ 1980 թվականն անցավ կոչերի ու միջոցառումների մեջ, որոնք, պետք է կարծել, ուղղված էին «գների կայունացմանը», «գների աճի զսպմանը», «գների վերահսկման ուժեղացմանը»...

Հսկայական փորձ կուտակվեց: Կիրառվեցին, օրինակ, լիմիտային գները, նախապես գների բարձրացման մասին տեղեկացնելը եւ պատճառները բացատրելը, գների տարբերակումը՝ գնացուցակային, պայմանագրային, շուկայական...

Այս ֆոնի վրա, ասենք, 1990 թվականին հրապարակված տեղեկությունը 40 հիմնական սպառողական ապրանքների եւ 7 տեսակի ծառայությունների գների վերաբերյալ, որ իբր «հիմնականում կայուն» պետք է լինեին, մեծ վստահության չարժանացավ ազգաբնակչության մոտ:

Չինաստանի փորձը ստիպում է վստահորեն կանխատեսել, որ գների կարգավորումը մեզանում շուկայական տնտեսության անցման ժամանակահատվածում մի փուլով չի ավարտվի, դա միայն սկիզբն է ճանապարհի, ե՞րբ կլինի վերջը, ոչ ոք չի կարող ասել: Եւ դա թանկ կնստի...

Սրա պատճառները շատ են: Սակայն գլխավորն այն է, որ գինը բոլոր տնտեսական խնդիրների առանցքն է: Հիվանդ տնտեսության մեջ գներն էլ են հիվանդ: Եւ գների աճի արմատական պատճառներն էլ ընկած են նույնիսկ գնագոյացման եւ բարեփոխման ոլորտից դուրս: Պատերազմը, առճակատումը, քաղաքական փոթորիկները, շրջափակումը, անիշխանությունը, կազմակերպված հանցագործությունը որպես ծայրահեղ կացություններ դիտարկումից դուրս թողնելով նշենք, որ գների աճը յուրահատուկ «ժառանգություն է», «ինդուստրալիզացիայի» եւ «կոլեկտիվացման» յուրատեսակ հատուցումը, որը պետք է վճարել: Բարեփոխումների «մեղքը», հավանաբար, սկզբնական փուլում, այն է, որ նրանք հնարավոր են դարձնում ստորին արտադրողների կողմից գների օգտագործումը որպես տնտեսական լծակ: Տնտեսության մենաշնորհ պայմաններում, առանց սահմանափակող դեր խաղացող մրցակցության, այդ զենքն ուղղակի մահաբեր է: Կտրուկ աճում է հումքի եւ սննդամթերքի գինը:

Չինաստանի փորձը ցույց է տալիս, որ բարեփոխումը, սկզբում լրացուցիչ իրավունքներ տալով ոչ այնքան ձեռնարկություններին, որքան շրջաններին, կստեղծի գների աճի եւս մեկ աղբյուր՝ պայքար տնտեսական շահերի համար: Առեւտրական պատերազմները, որոնք հաճախ նպատակ են հետապնդում տեղ ապահովել սեփական վատորակ ապրանքի համար՝ ուրիշի լավորակը դուրս մղելով, կարող են ցանկանալով ազգային շուկան բաժանել առանձին վանդակների, որն ամենեւին տնտեսական առողջացման նշան չէ: Այս հիվանդություններով Չինաստանն արդեն հիվանդացել է եւ բուժվել, իսկ մեզ համար այն թերեւս առջեւում է:

Գների հետ կապված իրավիճակը, որ դիտվում է վերջերս Չինաստանում, հույս է տալիս մտածել, որ «ինդետերմինացված բանալի» այնուամենայնիվ գոյություն ունի: Չինաստանում «բաց շուկայի» պայմաններում բավականին ընկան չինական արտադրության գունավոր հեռուստացույցների գները, որոնք մինչ այդ մեծ պահանջարկ վայելողների թվում էին: Նույնը կատարվեց նաեւ սառնարանների գների հետ (անկում գրեթե 2 անգամ), ցեմենտի, նույնիսկ բրնձի պայմանագրային գները կտրուկ իջան:

Չինաստանում իրադարձությունների զարգացմանը հետեւող փորձագետների կարծիքով, այստեղ առավել կարեւոր դեր խաղաց այն հանգամանքը, որ դրամական շրջանառության առողջացման, դրամատներից դրամի «կորզման» (դեպի շրջանառություն վերադարձման) եւ նաեւ սպառողական պահանջարկի զսպման գործում բավականին հաջող «աշխատեց» դրամական ավանդների տոկոսադրույքների ճկուն քաղաքականությունը:

Եւ այսպես, Չինաստանի փորձը ցույց է տալիս, որ գների կայունացման խնդիրը պետք է (կարելի է) լուծել երկու մակարդակներով՝ դրամա-վարկային (ներառյալ ավանդների տոկոսները, արժեթղթերը, վարկերը, տարադրամի փոխարժեքները) եւ երկրում առաջարկ ու պահանջարկի ընդհանուր հաշվեկշռով՝ կարգավորելով ինվեստիցիոն եւ արտադրական ակտիվությունը ավելի երկարաժամկետ պլանում:

Կունենա՞նք արդյոք, կդրսեւորե՞նք այնքան իմաստություն, որ դասեր քաղենք նաեւ այլոց փորձից, կախված է միայն մեզանից եւ ցույց կտա ժամանակը:

ՍԱՐԳԻՍ ՄԵԼԵՔՅԱՆ
Լրագրող

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ

ԱԲՈՒԼՖԱԶ ԷԼՉԻԲԵՅ. ԱԴՐԲԵՋԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՍԱՆԿՅՈՒՆՆԵՐ

Արտաքին քաղաքականությունը

Չնայած այն բանին, որ ադրբեջանական դիտորդների մեծ մասը համոզված է Թուրքիայի բարեկամական տրամադրվածությանը, այնուամենայնիվ նրանք կարծում են, որ այդ բարեկամական երկիրն Ադրբեջանին հատկացնում է իր հնարավորությունների միայն չնչին մասը, հատկապես միջազգային ասպարեզում Ադրբեջանի քաղաքական պաշտպանության հարցում: Հակառակ այս կարծիքին, Ադրբեջանի նախագահ Ա. Էլչիբեյը կարծում է, որ Թուրքիայի նման «կշռադատված» քաղաքականության շնորհիվ է, որ իր ձայնն ունեցող պետություն է մնում: Եւ դրա համար ամեն մի պետություն, որ ցանկանում է մերձենալ Թուրքիային, ստիպված է հաշվի առնել թուրքական քաղաքականության այս առանձնահատկությունը, քանի որ Թուրքիան իր վրա է վերցրել Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրների հարաբերություններում հաշտարարի առաքելությունը:

Ինչպես իր հարցազրույցներից մեկում հայտնել է Էլչիբեյը, «մեզ օգնել ցանկացող երկրի միջազգային աշխարհում «չեզոք» դիրքորոշումն ավելի ձեռնտու է»: Ճիշտ է, Թուրքիան չկարողացավ հաստատել Մերձավոր Արեւելքում հաշտարար պետության իր կերպարը, սակայն ամեն դեպքում այն բանը, որ նա չի փոխել դեռեւս երկրորդ համաշխարհային պատերազմի սկզբից վերցրած կայուն քաղաքական գիծը, շատ բան է ասում: Որպես օրինակ կարող են ծառայել վերջին ժամանակաշրջանի իրադարձությունները. Իրան-իրաքյան եւ Իրաք-քուվեյթյան պատերազմները, երբ Թուրքիան հաստատեց, որ պետական շահը նրա համար կարեւորագույն գործոն է: Մի խոսքով, Էլչիբեյի կարծիքով, որեւէ հարցում Թուրքիայից օգնություն սպասելը միանշանակ չէ եւ «Ադրբեջանը պետք է միանշանակ հասկանա, [illegible]թյուն սպասի»: Այսպիսով, Ա. Էլչիբեյը համաձայնություն է տալիս Ադրբեջանի նկատմամբ տարվող Թուրքիայի կշռադատված քաղաքականությանը:

Ռուսաստանի եւ Իրանի հետ հարաբերություններում Ադրբեջանը հաշվի է առնում, մասնավորապես, այդ երկրում ապրող ադրբեջանցիների ճակատագիրը: Ադրբեջանը միշտ էլ ուշադիր է եղել Ռուսաստանի նկատմամբ եւ արել է ամեն ինչ լավ հարաբերությունները պահպանելու համար: Ադրբեջանի կառավարությունն ըմբռնումով է մոտենում Հյուսիսային Կովկասում ստեղծված իրավիճակի պատճառով Ռուսաստանի բարդ իրադրությանը, որի համար կարեւորապես վառելիք եւ այլ մթերքներ է հատկացնում այդ երկրին: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանում բնակվող ադրբեջանցիներին, ապա այս հարցը, սովորաբար, բանակցությունների անկյունաքար չի դարձվում, քանի որ, Էլչիբեյի կարծիքով, «հարեւան երկրի ներքին գործերին խառնվելը այնքան էլ քաղաքակիրթ բան չէ»: Պարզապես բանակցությունների ընթացքում Ադրբեջանի ներկայացուցիչները սովորաբար հետաքրքրվում են ադրբեջանցիների վիճակով եւ ցանկություն են հայտնում, որ այդ երկիրը դառնա ժողովրդավարական, որտեղ պահպանվում են մարդու իրավունքները եւ ազգային փոքրամասնություններին մշակութային ինքնավարության հնարավորություն է ընձեռնվում:

Հակառակ կողմն այդ ցանկությունը հիմնականում հաշվի է առնում: Այս կապակցությամբ հետաքրքիր է Էլչիբեյի վերաբերմունքը Զ. Գամսախուրդիայի նկատմամբ: «Գամսախուրդիան մի մարդ է, որը պայքար էր մղում ամբողջատիրական վարչակարգի դեմ եւ տարել է այդ պայքարի ողջ ծանրությունը: Հենց միայն դրա համար ես չեմ կարող նրան չհարգել: Նա ուզում էր իր ժողովրդին ազատ ու երջանիկ տեսնել: Մյուս կողմից, նա մի մարդ էր, որն առանձնացնում եւ առավելություն էր տալիս վրացիներին... Կա այսպիսի մի արտահայտություն. «Պատմականորեն հեղափոխությունը խժռում է իր զավակներին», այսպես է եղել բոլոր ժամանակներում»:

Հետաքրքիր է Էլչիբեյի դիրքորոշումը Կենտրոնական Ասիայի պետական նոր միավորման-պայմանագրի հարցում: Ըստ Էլչիբեյի, «մահմեդական պետությունների վերջապես միավորվելու ցանկությունը կարելի է միայն ողջունել: Համագործակցելու հայտարարությունն այս երազանքի արտահայտությունն է միայն: Միասնական գործող մեխանիզմի նախապատրաստումը եւ այն գործի դնելը իսկապես ծանր խնդիր է: ԱՊՀ-ն նույնպես բացառապես հայտարարությամբ է ստեղծվել: Իսկ հիմա ԱՊՀ անդամ երկրներից ամենաակտիվները, նրանում աշխատող մեխանիզմի բացակայության պատճառով, այն կոչում են ապագա չունեցող կառուցվածք եւ կասկածանքով են վերաբերվում նրան: Միջին Ասիայի ղեկավարների հետ մեր անձնական հարաբերությունները շատ լավ են եւ մենք նրանց հաջողություն ենք ցանկանում: Իսկ Ադրբեջանի հարաբերություններն այս երկրների հետ առայժմ ցանկալի մակարդակի վրա չեն: Այս հարցում ես գոհ չեմ ոչ ինձանից, ոչ արտաքին գործերի նախարարությունից եւ ոչ էլ Նախարարների կաբինետից: Մի շարք հարցերում մեզ ավելի ձեռնտու է կապեր հաստատել Միջին Ասիայի երկրների հետ, քան Եվրոպայի: Չէ՞ որ, օրինակ, ավելի ձեռնտու է հացահատիկը Ղազախստանից բերել, քան թե Կանադայից: Երեւում է, այս երկրների նկատմամբ ավանդական վերաբերմունքը պետք է փոխվի նաեւ պետական մակարդակով»:

Ներքին քաղաքականությունը

Մի շարք քաղաքագետների կարծիքով, Ադրբեջանում քաղաքականացումն առայժմ տեղի է ունենում ոչ թե կուսակցությունների քաղաքական կուրսերին, այլ առաջնորդներին հետեւելով: Էլչիբեյի հավաստիացմամբ, ինքը բավականին հարգալից վերաբերմունք ունի այնպիսի քաղաքագետների նկատմամբ, ինչպիսիք են Էթիբար Մամեդովը եւ Քեյդար Ալիեւը: Սակայն նա ափսոսանքով նշում է, որ իրենց մի շարք հայտարարություններում իր ընդդիմախոսներն անարդարացի բաներ են թույլ տալիս: Այսպես օրինակ, Է. Մամեդովը, որը մեջլիսում քննարկել էր պետական լեզվի անվանման վերականգնման օգտին, հետագայում խոստովանել է. «Մենք շտապեցինք»: Էլչիբեյը քննադատում է մեջլիսը նաեւ այն բանի համար, որ վերջինս շատ ժամանակ է վատնում հիմնի, զինանշանի, լեզվի հարցերը քննարկելիս, փոխանակ զբաղվելու առավել կարեւոր օրենքների քննությամբ:

Ադրբեջանի նախագահն ընդդիմությանը վերաբերվում է, որպես ժողովրդավարական հասարակության բնորոշ հատկանիշի: Սակայն... «Ես ոչինչ չեմ սպասում այն մարդկանցից, ովքեր մի տարում երեք կուսակցություն են փոխում: Ես կասկածում եմ այն կուսակցությունների լրջությանը, որոնք նման մարդկանց ընդունում են: Մարդկանց, որոնք դեռեւս երեկ կողքիս ձեռով մերժում էին ինչ-որ քաղաքագետի նրա քաղաքական գծի համար, հանկարծ տեսնում ես նույն քաղաքագետին նույն կուսակցության շարքերում այդ նույն քաղաքական գծին հետեւելիս»:

Հատուկ ուշադրություն պետք է հատկացվի, ըստ Էլչիբեյի, երիտասարդ սերնդին: Նա պետք է պահպանի եւ ամրապնդի երկիրը: Կադրային քաղաքականության հարցում Էլչիբեյը կարծում է, որ անփոխարինելի կադրեր չկան: ԱԺՃ-ն նույնպես ունի կադրային մեծ ներուժ, սակայն դա չի նշանակում, որ իշխող կուսակցությունն այդ հարցում չի կարող միավորվել այլ քաղաքական ուժերի հետ: Ինչ վերաբերում է իրենց պարտականությունները չկատարող անձանց, ապա նրանց պետք է փոխարինել եւ դա բոլորովին էլ անբնական չէ: «Աշխարհի բոլոր երկրներում կառավարական կաբինետի փոխարինումը նորմալ երեւույթ է եւ մենք նույնպես բացառություն չենք», ասել է Էլչիբեյը: ■

Կամբոջա

Խաղաղության ուրվականը

Կամբոջայում խաղաղությունը թվացյալ է: Կառավարական ուժերը մեծ հարձակում են սկսել կարմիր քմերների դեմ, որոնք դեռեւս վերահսկում են երկրի տարածքի 10 տոկոսը: Պնոմպենի զինվորները կարմիր քմերներին դուրս են մղել դեպի նրանց վերջին հենակետերը, սակայն չեն մտնում Պայլինի նրանց միջնաբերդը, որտեղ Պոլ Պոտը եւ իր մերձավորները պահում են առասպելական [illegible], բնափայտի եւ թանկարժեք քարերի առեւտրի շահաբաժինները: Հարձակման ժամանակ նախկին կոմունիստական բանակի գեներալները չվարանեցին զորահավաք կատարել գյուղական շրջաններում:

Այս նոր հարձակումը սպառնում է փչացնել ՄԱԿ-ի խաղաղության ծրագիրը, որը ժամանակավորապես ստանձնել է երկրի կառավարումը մինչեւ մայիսին նախատեսված ընտրությունները: Սակայն Պոլ Պոտի մարդիկ հրաժարվում են դրանց մասնակցել: Այսպիսով, ՄԱԿ-ի գործողության ղեկավար ճապոնացի Յասուշի Ակաշին իր խմբով կարողանում է լոկ հետեւել զորքերի տեղաշարժերին, չունենալով միջամտության իրավունք: Մինչդեռ կամբոջացիներն ավելի ու ավելի մեծ չափով են կասկածում 1991 թ. հոկտեմբերին Փարիզում ստորագրված համաձայնագրի իրագործմանը: Իսկ հաշտության բանակցությունների գլխավոր դեմքերից մեկը՝ իշխան Սիանուկը Պեկինում նստած սպասում է, մինչեւ որ քաղաքական մթնոլորտը բարելավվի: Մինչեւ օրս խաբուսիկ խաղաղությունն այն առավելությունն ուներ, որ գերիշխում էր պատերազմի նկատմամբ: Երբ Կամբոջայում ուժերի հավասարակշռության ծավալումը շարունակվի, հակառակը կլինի: ■

ԱՄՆ

Ամերիկահպատակ պաղեստինցիներ

Այսրհորդանանում կամ Գազայում ծնված տասնյակ հազարավոր պաղեստինցիներ են ապրում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում: Նրանցից ոմանք կազմել են պաղեստինցիների ազատագրման կազմակերպությանն աջակցող քաղաքական խումբ («լոբբի»): Ուրիշներն էլ գաղտնաբար ստեղծել են իսլամական Համաս շարժման իսկական ցանց:

Իսրայելի անվտանգության ուժերի տվյալների համաձայն, վերջերս գրավյալ տարածքներում ձերբակալվել են այդ ցանցի երեք անդամներ: Նամակներով հարյուր հազարավոր դոլլարներ բերած ամերիկահպատակ այդ բանագնացներն առաջադրանք էին ստացել վերականգնել պաղեստինցի արմատականների արտաքսումից հետո քայքայված ցանցերը.

Երեք ձերբակալվածներից մեկը 36-ամյա Մոհամեդ Ջարադը ծագումով Ռամալլահի մոտակա Էյն Յաբրուդ գյուղից է եւ արդեն 20 տարի ապրում է Չիկագոյում: Էյն Յաբրուդը մեկն է այն բազմաթիվ գյուղերից, որոնք գրեթե ամերիկյան [illegible] են կազմում Ռամալլահի շրջանում: Դրանց բնակչության կեսն ապրում է Միացյալ Նահանգներում:

Այսրհորդանանի այդ շրջանում ամերիկյան ներկայությունն սկիզբ առավ անցյալ դարավերջին, երբ ամերիկացիները դպրոց բացեցին Ռամալլահում: Նույն ժամանակ էլ սկսվեց բնակչության արտագաղթը դեպի Ամերիկա: Ամերիկահպատակ այդ գյուղացիներն այժմ գլխացավանք են դարձել Իսրայելի զինվորական վարչակազմի համար, քանի որ չլինելով «անձեռնմխելի», նրանք այնուամենայնիվ արտոնյալ վիճակում են: ■

Լուրերի Հոսք

Բիլ Քլինթոնը զիջում է նախկին նախագահներին

Բիլ Քլինթոնի պաշտոնավարության առաջին շաբաթներին էր նվիրված ԱՄՆ-ում անցկացված հասարակական կարծիքի հարցումը: Համաձայն արդյունքների, ներկա նախագահի քաղաքականության աջակիցների թիվը կազմել է 58 տոկոս, ինչը ցածր է միջին տվյալներից: Իսկ նրա քաղաքականությունը չհավանողների թիվն ամենաբարձրն էր:

Ճապոնացիները հուսախաբ

Նախագահ Քլինթոնի ասիական խմբի բոլոր աշխատակիցներն ազգությամբ չինացիներ են: Այդ հանգամանքը հուսախաբության մատնեց ճապոնացի դիտորդներին: Վերջերս Բիլ Քլինթոնը ազգային անվտանգության խորհրդի անդամ նշանակեց Մարթին Ինդիկին, իսկ պետական դեպարտամենտի Իսրայելում ԱՄՆ նախկին դեսպան Սեմ Լյուիսին: Հավանաբար այդ վերջին նշանակումներն ավելի շատ բավարարում են Իսրայելին, քան արաբներին:

Ա. Սոբչակը ինքնուրույնության կոչ է անում

Պետերբուրգի քաղաքագլուխ Անատոլի Սոբչակը փետրվարի 11-ին կառավարության ընդլայնված նիստում Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինին կոչ արեց «չվախենալ ինքնուրույն գործելուց»: Նա նշեց, որ նախագահի աշխատակազմը լուծում է «շատ ու շատ հարցեր, որոնք պետք է հանձնել կառավարությանը»: Սոբչակը գտնում է, որ դա կնպաստի գործադիր իշխանության «ցրվածության» հաղթահարմանը: Սոբչակը տնտեսության վերակառուցման ջատագով է: Սոբչակը տնտեսական կարեւորագույն գերակայություն համարեց գյուղատնտեսությունը, որի կարիքների համար ճիշտ կլիներ տրամադրել համառուսաստանյան հանրաքվեի անցկացման համար հատկացված միջոցները: Նա առաջարկեց վերացնել բաժնետոմսերի վաճառքի եւ ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման ճանապարհին առկա խոչընդոտները, այդ թվում ռազմարդյունաբերական համալիրում, ինչպես նաեւ ստեղծել խառը տնտեսությանը համապատասխանող բանկային նոր համակարգ:

25 մլրդ ռուբլի ավիատոմսերի փոխհատուցմանը

Ռուսաստանի կառավարությունը քննության կառնի Աէրոֆլոտի ներքին գծերում ավիատոմսեր գնելիս լրավճարներ հատկացնելու հարցը, ՌԻԱ-ի թղթակցին հայտնեց Ռուսաստանի տրանսպորտի նախարարության օդային տրանսպորտի վարչության տնտեսագիտության եւ կանխատեսման բաժնի պետ Վիտալի Սոլոմատինը: Նրա խոսքերով, փոխհատուցումը կվերաբերի ծայրագույն Հյուսիսին եւ այն շրջաններին, որտեղ միակ փոխադրամիջոցն ավիացիան է: Սոլոմատինը նշեց, որ նախատեսվում է այդ նպատակին հատկացնել 25 մլրդ ռուբլի:

Բ. Ֆյոդորով. «Դուրս բերվող դոլլարներն իջեցնում են ռուբլու փոխարժեքը»

Փետրվարի 11-ին Ռուսաստանի կառավարության ընդլայնված նիստում փոխվարչապետ Բորիս Ֆյոդորովը նշեց, որ ռուբլին պետք է առաջատար դեր խաղա շուկայական տնտեսության մեջ: «Դրամավարկային մեղմ քաղաքականության դեպքում դրամը կարտահոսի երկրից, քանի որ այստեղ պահելը ձեռնտու չէ», ընդգծեց նա: Փոխվարչապետը նշեց, որ այսօր Ռուսաստանից դուրս բերվող յուրաքանչյուր դոլլար հանգեցնում է ռուբլու փոխարժեքի հետագա անկմանը: Ֆյոդորովը հերքել է այն մեղադրանքը, թե Ռուսաստանի կառավարությունը գործում է միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների թելադրանքով: ■

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Բանակը չի համալրվում

Ռուսաստանի խորհրդարանն անդրադարձել է «Զինապարտության եւ զինվորական ծառայության մասին» օրենքի առթիվ կայացած քննարկությանը: Արտահայտելով պաշտպանության եւ անվտանգության հարցերի կոմիտեի կարծիքը, դրա նախագահ Սերգեյ Ստեպաշինը նշեց, որ եթե պատգամավորները չվերանայեն իրենց վճիռը, հարկ կլինի խոսել «զինված ուժերի փլուզման» մասին: Ռուսաստանի պաշտպանության փոխնախարար Վալերի Միրոնովի կարծիքով, բանակը հասել է անձնակազմի պակասության ճգնաժամային մակարդակի: Համալրման պայմանագրային համակարգին անցնելը, ասել է նա, երկար կտեւի եւ մինչեւ 2000 թվականը կընդգրկի զինծառայողների հազիվ 50 տոկոսին: Նախարարության եւ նախագահի պահանջին հակառակ, խորհրդարանը զորակոչից ազատված անձանց մեջ մտցրեց պատգամավորների եւ ոստիկանների մի շարք այլ խմբերի:

Ֆրանսիական ռազմանավեր Թուրքիային

Ֆրանսիան մտադիր է թուրքական նավատորմին ականորս նավեր եւ ֆրեգատներ մատակարարել, ապահովելով Անկարայի նավատորմի բարվոք վիճակը:

Ռուսաստանի զորքերը կմնան Վրաստանում

«Վրաստանի կառավարությունում եւ խորհրդարանում կան մարդիկ, որոնք ամեն կերպ ձգտում են տապալել ռուս-վրացական բանակցությունները», «Սնարկ»-ի թղթակցին հայտարարեց Անդրկովկասում Ռուսաստանի զորախմբի շտաբի մամուլի քարտուղար Գենադի Ղուլգայովը: Դրա հետ մեկտեղ նա նշեց, որ իր կարծիքով, երկու պետությունների միջեւ քաղաքական երկխոսությունը զարգանում է դրականորեն: Այսպես, Թբիլիսիում կայացած բանակցությունների երրորդ փուլի ընթացքում մշակվել է Անդրկովկասի զորախմբի կարգավիճակի մասին փաստաթուղթ, որով նախատեսվում է ամբողջությամբ դուրս հանել ռուսաստանյան զորքերը Վրաստանից միայն մինչեւ 1994 թ. դեկտեմբերի 31-ը: Գնդապետ Ղուլգայովը տեղեկացրեց նաեւ, որ մոտ ժամանակներս նախատեսվում է վերաենթակայեցնել Աբխազիայում տեղակայված ռուսաստանյան զորքերի զորախմբի հրամանատարությանը: Ներկայումս այդ զորամասերը գտնվում են Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության անմիջական ենթակայության տակ:

Զվիադ Գամսախուրդիան կմեկնի Ֆրանսիա

Իրազեկ աղբյուրներից ստացած տվյալների համաձայն, Վրաստանի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիան մտադիր է հեռանալ Չեչենական Հանրապետությունից եւ բնակվել արեւմտյան երկրներից մեկում, հավանաբար Ֆրանսիայում, ուր կողմնակիցներ ունի: Փորձագետների կարծիքով, Զ. Գամսախուրդիան այդ որոշումը բացատրում է նրանով, որ վերջերս Չեչնիայի նախագահ Ջոհար Դուդաեւը ցանկություն հայտնեց բանակցություններ վարել Վրաստանի ներկա ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի, ինչպես նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ղեկավարների հետ:

1 միլիոն տոննա հացահատիկ Թուրքիայից

Թուրքիան խոստացել է մեկ միլիոն տոննա հացահատիկ առաքել Ադրբեջան, սակայն այդ քանակից կեսը կառաքվի երրորդ երկրներից: Ինչպես «Ասսա-Իրադա» գործակալության թղթակցին հայտնեցին Ադրբեջանի հացամթերքների նախարարությունում, այդ հանգամանքը պայմանավորված է նրանով, որ Թուրքիան ցորենի կարիք է զգում: Այսօր Վրաստանի սեւծովյան նավահանգիստներից մեկում բեռնաթափվում են 36 հազար տոննա հացահատիկով բեռնված նավերը: Սակայն հարցն այն է, թե ինչպես այն կառաքվի Ադրբեջան, քանի որ Վրաստանի հետ երկաթուղային կապը մասնակիորեն ընդհատվել է դիվերսիոն գործողության հետեւանքով:

Մարզական

Վլադիմիր Ենգիբարյան. «ԻՆՉՈ՞Ւ ՄԻԱՅՆ ԵՍ. ԱՌԱՋԻՆ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ՉԵՄՊԻՈՆԸ ՎԱՐԱԶԴԱՏ ԹԱԳԱՎՈՐՆ ԷՐ»

1959 թ. էր: Երեւանի կրկեսում անցկացվում էր բռնցքամարտի Անդրկովկասի թիմային առաջնությունը: Այդ օրը պետք է մրցեին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հավաքականները: Դահլիճում ասեղ գցելու տեղ չկար: Բոլորն անհամբերությամբ սպասում էին Վլադիմիր Ենգիբարյանի հայտնվելուն:

Համաշխարհային համբավ ձեռք բերած հայ բռնցքամարտիկը 1956 թ. ի վեր, երբ հեռավոր Մելբուռնում նվաճել էր օլիմպիական չեմպիոնի կոչումը, հանդես չէր եկել հայրենի քաղաքում: Մարտ վարելու նրա ինքնատիպ ոճի եւ բազում փառահեղ հաղթանակների մասին Հայաստանում իմանում էինք միմիայն տարբեր թերթերից ու ամսագրերից:

Եւ ահա հաղորդավարը հայտարարում է. «Կարմիր անկյունում օլիմպիական չեմպիոն, Եվրոպայի կրկնակի չեմպիոն Վլադիմիր Ենգիբարյանն է»:

Դահլիճը դղրդում է ողջույնի ալեկոծություններից: Սկսվում է մենամարտը: Ենգիբարյանը բաց դեմքով ընդհուպ մոտենում է մրցակցին, բոլորը զարմանալով կարծում են, թե տիտղոսակիր բռնցքամարտիկն արհամարհում է մրցակցին, ուր որ է կարող է պատժվել եւ վճռական հարված ստանալ, սակայն դա խաբուսիկ հեռանկար էր մրցակցի համար, որն այնուամենայնիվ չէր համարձակվում հարվածել: Ենգիբարյանը կարճ տարածության վրա բաց կեցվածքով պտտվում էր մրցակցի շուրջը, իսկ վերջինս էլ դեմքը պինդ ծածկելով 2 ձեռքով անընդհատ նահանջում էր: Այդպես շարունակվեց գրեթե մեկ ռաունդ:

Դահլիճում դժգոհության աղմուկ բարձրացավ: Ազերի մրցակիցը վերջապես համարձակվեց ձեռքն առաջ տանել եւ փորձել հարվածել: Ենգիբարյանը կարծես դրան էր սպասում. հետեւեց կայծակնային հակագրոհի մի կարկուտ եւ Ադրբեջանի հավաքականի մարզիչն անմիջապես սրբիչը նետեց ռինգ: Կարծես թե այդ մարտը դժգոհության ալիք առաջացրեց, քանի որ մարզասերները գործի մեջ այդպես էլ չտեսան իրենց կուռքին:

40 տարի է անցել, ինչ Վլադիմիր Ենգիբարյանը նախկին Խ. Միության բռնցքամարտիկներից 1-ինը նվաճեց Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը: 1953 թ. Վարշավայի ռինգում նրա հաջողությունը կարողացավ զարգացնել միայն լիտվացի ծանր քաշային Ալգիրդաս Շոցիկասը:

Շատ է գրվել ու խոսվել Վլադիմիր Ենգիբարյանի մարտավարության տեխնիկայի, անկրկնելի նվաճումների ու տիտղոսների մասին. օլիմպիական չեմպիոն, ԽՍՀՄ եւ Եվրոպայի եռակի չեմպիոն, Համաշխարհային ունիվերսիադաների կրկնակի հաղթող, սպորտի վաստակավոր վարպետ, Հայաստանի սպորտի վաստակավոր գործիչ, միջազգային կարգի մրցավար: Այս ցանկը կարելի է շատ երկար շարունակել: Այսօր Վլադիմիր Ենգիբարյանը ոչ միայն իր անվան Երեւանի պատանի բռնցքամարտիկների դպրոցի տնօրենն է, այլեւ Հայաստանի Հանրապետության ազգային օլիմպիական կոմիտեի (ԱՕԿ) փոխնախագահը:

Վլադիմիր Ենգիբարյանի բռնցքամարտը իսկական արվեստ էր, ամեն մի ելույթ մենահամերգ ռինգում: Ենգիբարյանը խաղային բռնցքամարտի ամենավառ ներկայացուցիչն է: Մրցակիցների հարվածները միշտ կախվում էին օդում:

Երբ 1957 թ. Վլադիմիր Ենգիբարյանը Պրագայում 2-րդ անգամ օծվեց Եվրոպայի չեմպիոն, արտասահմանյան թերթերից մեկը գրեց. «Այդ բռնցքամարտիկը ռինգում հրաշքներ է գործում եւ կարծես թե կախարդված է մրցակցի հարվածներից»: Եւ ամենեւին պատահական չէ, որ կաշվե ձեռնոցի հայ վարպետը լավագույն տեխնիկայի համար արժանացավ Չեխոսլովակիայի վարպետ Վիլյամ Չիռնկիի հատուկ մրցանակին՝ բյուրեղապակյա գավաթին: Նա նման մրցանակի արժանացավ եւս մեկ անգամ:

Ենգիբարյանը 86 միջազգային հանդիպում է անցկացրել, որից հաղթել է 84-ում: Այո, «ռինգի կախարդ» էր Վլադիմիր Ենգիբարյանը, որին այդպես էլ կոչում էին: Եւ պատահական չէ, որ մասնագետներն ու լրագրողները նրան անվանեցին 50-ական թթ. աշխարհի տասնամյակի բռնցքամարտիկ:

Իսկ նման պատվի արժանացել են եւս երկու բռնցքամարտիկներ, օլիմպիական եռակի չեմպիոններ Լասլո Պապը (Հունգարիա) եւ Թեոֆիլո Ստիվենսոնը (Կուբա):

Երբ Պապին հարցրել են, թե ում է համարում աշխարհի բոլոր ժամանակների լավագույն բռնցքամարտիկ, նա պատասխանել է. «Չնայած Վլադիմիր Ենգիբարյանը մեկ անգամ է եղել օլիմպիական չեմպիոն, սակայն մնում է բռնցքամարտի տաղանդի չափանիշը»: Իսկ Լեհաստանի հավաքականի հանրահայտ մարզիչ Ֆելիքս Շտամն ասել է. «Բոլոր բռնցքամարտիկներից ինձ վրա ամենամեծ տպավորությունը թողել են Ենգիբարյանը, Պապը եւ Տորմը»:

Ուղիղ 10 տարի (1951-60թթ.) Վլադիմիր Ենգիբարյանն իր քաշային կարգում ուժեղագույնն է եղել Խ. Միությունում, որը նույնպես բացառիկ երեւույթ է: Նրա բռնցքամարտային հաղթարշավում բացառիկ դեր է խաղացել ձախ ձեռքի ճեղակի հուժկու հարվածը, որը լրագրողներն անվանել են բիլիարդի ծողի հարված, իսկ անվանի մարզիչ Բորիս Դենիսովը՝ տարան: Եւ բռնցքամարտի պատմության մեջ ենգիբարյանական տարանը մնացել է որպես իր նախադեպը չունեցող անզուգական մարտաձեւ, որը բազում անգամ նոկաուտի է ենթարկել մրցակիցներին ու իրեն զերծ պահել պատասխան հարվածներից:

Վլադիմիր Ենգիբարյանը թողնելով բռնցքամարտը, չէր կարող հեռանալ սիրած մարզաձեւից: Նա 10 տարի մարզել է Հայաստանի հավաքականը, Մոզամբիկի, Բուլղարիայի, Հարավսլավիայի թիմերը: Իսկ մրցավարի միջազգային կարգ ստանալուց հետո ստիպված թողել է մարզչությունը եւ 13 տարի շարունակ եղել ԱԻԲԱ-ի (սիրողական բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի մրցավարական հանձնաժողով) անդամ:

Վլադիմիր Ենգիբարյանն անմահացավ ոչ միայն ռինգում իր փառահեղ նվաճումներով, այլեւ իր հիմնադրած բռնցքամարտի դպրոցով: Փաստորեն այդ դպրոցով հիմնադրվեց նաեւ հայկական բռնցքամարտի դպրոցը, որը մեծ հեղինակություն ձեռք բերեց ոչ միայն նախկին ԽՍՀՄ-ում, այլեւ ամբողջ աշխարհում:

Պատանի բռնցքամարտիկների Երեւանի մարզադպրոցը բազմաթիվ անվանի բռնցքամարտիկներ է տվել. Համլետ Բեգոյան, Դերենիկ Ոսկանյան, Պարենիկ Գաբրիելյան, Ալես Ավետիսյան, Սուրեն Ղազարյան եւ այլն:

Հանրապետության մարզական ընկերությունների բռնցքամարտի գրեթե բոլոր մարզիչներն այս դպրոցի շրջանավարտներն ու մարզիչներն են:

Խոստովանենք այս ձմռանը մեր հանրապետության մարզօջախների գերակշռող մեծամասնությունը ջեռուցման բացակայության պատճառով անգործության է մատնվել: Եւ չնայած լուսավորության նախարարության կարգադրությանը, որին պատկանում է դպրոցը, մինչեւ մարտ ամիսն ընդհատել մարզումները, դպրոցը շարունակում է իր գործունեությունը:

Երբ հաճախեցի դպրոց, Վլադիմիր Ենգիբարյանը վերարկուով եւ գլխարկով նստած էր իր առանձնասենյակում:

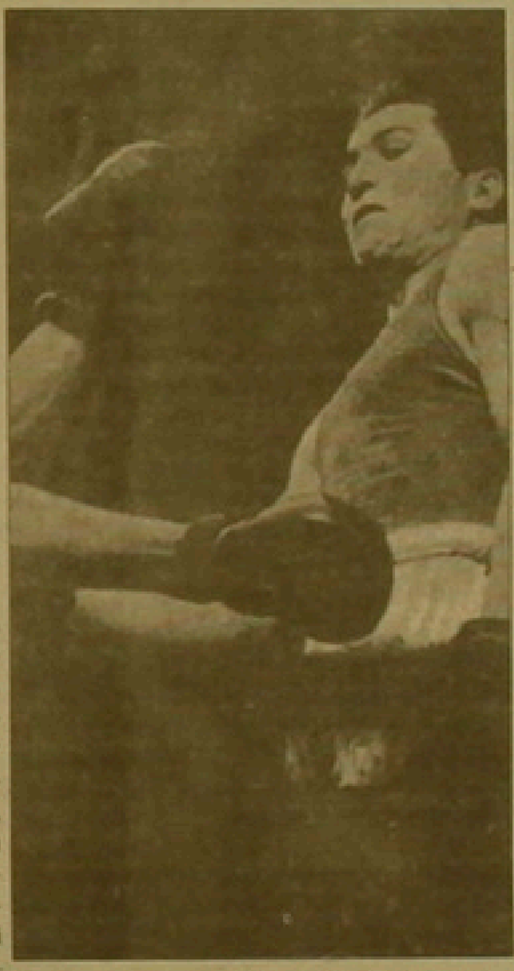

– Այս օրերին ինչպե՞ս եք կազմակերպում մարզումները: Չե՞ք վախենում, որ երեխաները մրսեն:

– Հենց երեխաների խնդրանքով ենք շարունակում պարապմունքները: Միակ ելքն այն է, որ մարզադահլիճի պատուհանները ծածկել ենք ցելոֆաններով: Գոնե սառը հոսանքից փրկվելու համար: Իսկ էլեկտրաէներգիայի բացակայության պատճառով մարզումներն անցկացնում ենք միայն ցերեկային ժամերին: Նույնիսկ այսպիսի իրավիճակում մենք չենք ընդհատի մեր աշխատանքները: Մեր ժողովուրդը շատ է տառապանքներ տարել, բայց լավ օրերն անպայման կգան:

– Ի՞նչ տարիքի երեխաներ են մասնակցում պարապմունքներին:

– 11-ից 15 տարեկան, բայց մեզ մոտ միայն երեխաները չեն մարզվում: Կամավորներ էլ շատ կան, ընդ որում նրանք, ովքեր ծառայում են բանակում: Լավ զինվոր պատրաստելու համար մեր մարզաձեւը շատ կարեւոր է:

– Իսկ դուք ինչպե՞ս եք հրապուրվել բռնցքամարտով:

– Պարապել սկսել եմ 1946 թ., երբ հանգստանալու համար ամառը մեկնեցի Ալավերդի, քրոջս մոտ, որն այնտեղ բժշկուհի էր աշխատում: Այնտեղ բռնցքամարտի խմբակ էր բացել Իրանից հայրենիք վերադարձած ռոստովահայ նշանավոր բռնցքամարտիկ Արտյոմ Հարությունովը: 2 ամիս նրա մոտ մարզվելուց հետո վերադարձա Երեւան, որտեղ ընդունվեցի կապի ուսումնարան եւ անդամագրվեցի «Աշխատանքային ռեզերվներ» մարզական ընկերությանը: Մեկ տարի պարապեցի Վլադիմիր Եղիզարյանի մոտ: Հետո մարզումները շարունակեցի կրկին Արտյոմ Հարությունովի եւ Էդուարդ Արիստակեսյանի մոտ: Իմ մարզական վերելքի հարցում ավելի շատ պարտական եմ Արտյոմ Հարությունովին: Նա մի սերունդ տվեց Հայաստանի բռնցքամարտին: Ընդհանրապես այն ժամանակ բռնցքամարտի դպրոց չկար Հայաստանում: Եւ պատահական չէ, որ բոլոր մարզիչներն էլ հրավիրված էին. Եղիզարյանը Բաքվից, Արիստակեսյանը Թբիլիսիից, Բուլիչեւը Մոսկվայից, Հարությունովը Ռոստովից եւ այլն:

– Իսկ բռնցքամարտի մասնագիտացված մարզադպրոց հիմնելն ինչպե՞ս եղավ:

– Երբ 1959 թ. Լյուցեռնում դարձա Եվրոպայի եռակի չեմպիոն, հանրապետության սպորտկոմիտեի այն ժամանակվա նախագահ Արսավազդ Խաչիկյանը շատ էր ոգեւորվել եւ հենց նրա ջանքերով էլ նույն տարում ստեղծվեց մեր դպրոցը:

– Մեր բռնցքամարտիկներից ո՞ւմ կարող եք առանձնացնել:

– Դավիթ Թորոսյանին, Սուրեն Ղազարյանին, Ալես Ավետիսյանին, Սամսոն Խաչատրյանին, Իսրայել Հակոբկոխյանին, Ալբերտ Նիկոլյանին, Մնացական Ղազարյանին:

– Ինչո՞վ բացատրել, որ աշխարհի, Եվրոպայի, ԽՍՀՄ չեմպիոններ, միջազգային մրցաշարերի ու սպարտակիադաների հաղթողներ ենք ունեցել, բայց հայկական բռնցքամարտի մեծ հրաշալի շքախմբից միայն դուք եք դարձել օլիմպիական չեմպիոն:

– Իսկ ինչո՞ւ միայն ես: Առաջին օլիմպիական չեմպիոնը եղել է Վարազդատ թագավորը:

– Ի՞նչ հոգսեր ու հեռանկարներ ունի մարզադպրոցը:

– Մարզչական կազմի 40 տոկոսը կրճատել են ու էլի ուզում են կրճատել: Ֆինանսական վիճակն իհարկե վատ է: Դպրոցը պահելու համար, երեւի մեր լավագույն շրջանավարտներից պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկներ է պետք պատրաստել եւ նրանց եկամուտներից մասհանումներ անել: Չէ՞ որ աշխարհում մարզաձեւերից ամենամեծ եկամուտը տալիս է պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտը: Այդ գործը գլուխ բերելու համար մեր դպրոցը նաեւ հովանավորների կարիք ունի:

Գուցե մեր այս հարցազրույցից հետո որեւէ մեկն արձագանքի: ■

Լուրերի հոսքից

Թեթեւ աթլետիկա. Մադրիդում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարում աշխարհի չեմպիոնուհի մոսկվացի Իրինա Պրիվալովան աշխարհի նոր ռեկորդ սահմանեց. 60 մ տարածությունն անցնելով 6,92 վրկում: Մարտ ամսին Կանադայի Տորոնտո քաղաքում տեղի է ունենալու թեթեւ աթլետիկայի աշխարհի հերթական առաջնությունը, եւ երեւում է աշխարհի 3 ռեկորդների հեղինակը մտադիր է պահպանել նաեւ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը:

Ֆուտբոլ. Մեքսիկայի հավաքականը սեփական հարկի տակ ընկերական խաղում 2:0 հաշվով հաղթեց Ռումինիայի հավաքականին:

Շախմատ. Հարավսլավացի մեծահարուստ բանկիր Եզդիմիր Վասիլեւիչը, որը կազմակերպել է Ֆիշեր-Սպասկի մրցամարտը, վերջին պահին հրաժարվեց ֆինանսավորել Կասպարով-Շորթ աշխարհի առաջնության մրցամարտը: Առայժմ դրդապատճառները պարզ չեն: Հիշեցնենք, որ Վասիլեւիչը մտադիր էր հատկացնել 5 միլիոն 600 հազար դոլլար:

Այդպիսով, աշխարհի առաջնության եզրափակիչ մրցամարտի կազմակերպիչ թեկնածուների թիվը կրճատվում է:

Բուդապեշտում ավարտին է մոտենում Պոլգար-Սպասկի մրցամարտը: Մնացել է ընդամենը 3 հանդիպում: 7-րդ պարտիան կարճատեւ եղավ: Կողմերը հաշտություն կնքեցին 23-րդ քայլում: Այսպիսով, 7 հանդիպումներից միայն 3-ն ավարտվել է արդյունավետ, որոնցից 2-ում հաղթել է Յուդիթ Պոլգարը, որն էլ մրցամարտը տանում է մեկ միավորի տարբերությամբ:

Բաժինը վարում է ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ընդդիմություն

Նախագահական կառավարումը կործանարար է Հայաստանի համար

Կառավարության կազմավորմանը մասնակցելու մասին ընդդիմադիր կուսակցություններին ուղղված նախագահ Տեր-Պետրոսյանի առաջարկությունը ազգային համաձայնության նմանակում է եւ վարկաբեկում է այդ գաղափարը, «Սնարք»-ի թղթակցին հայտարարեց ընդդիմադիր Հայաստանի ազգային-ժողովրդավարական միության ղեկավար Շավարշ Քոչարյանը: Ազգային համաձայնության հիմքը օրենսդրության բարեփոխումն է եւ իշխանության լիազորությունների վերաբաշխումը հօգուտ խորհրդարանի, այլ ոչ թե մեկ անձի, ասաց Քոչարյանը: Նրա կարծիքով, նախագահական կառավարման պահպանումը կործանիչ է Հայաստանի համար, քանի որ այն հանրապետության քաղաքականությունը զրկում է անհրաժեշտ ճկունությունից եւ՝ մանեւրելու հնարավորությունից, ընդդիմությունը օտարացնում իշխանությունից եւ օտար երկրներին հնարավորություն է տալիս «խաղացնել» նախագահին, Հայաստանը փոխելով հերթական «բանանային հանրապետության»: Շավարշ Քոչարյանը գտնում է, որ իշխանությունների անզիջողականությունը զրկում է ընդդիմությունը սահմանադրական ճանապարհով բարեփոխումներին հասնելու հնարավորությունից, ինչը, որպես կառավարության քաղաքականության վերջին հանգրվան, հուզումներ կառաջացնի: ■

Մոսկվա

Կանայք ծառայել են ուզում

Պայմանագրով բանակում ծառայել ցանկացող կանանց թվաքանակությունը գերազանցում է օդադեսանտային զորքերը: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնի տվյալների համաձայն, փետրվարի սկզբի դրությամբ օդադեսանտային զորքերին անդամագրվել են 700 կին, եւ գործնականում ավարտվել է «կանանց» պաշտոնների համալրումը: ■

Թբիլիսի

ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՀԵՂԱՇՐՋՈ՞ՒՄ

Ինչպես հաղորդեց «Նոյյան տապան» գործակալությունը, Վրաստանի ղեկավարության տվյալների համաձայն, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի բարձրաստիճան ռազմական որոշ ուժեր հանրապետության ներկա ղեկավարության դեմ տրամադրված քաղաքական շրջանակների հետ համատեղ մշակել են Վրաստանում ռազմական հեղաշրջման ծրագիր: Նախատեսվում է մոտ օրերս աբխազական զինված կազմավորումներին հանձնել Սուխումը, ինչը զանգվածային հուզումներ կառաջացնի Աբխազիային հարակից Մենգրելիայում, ուր ուժեղ են նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների դիրքերը: Այդ ամենի հետեւանքով պետության ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն ստիպված կլինի հրաժարվել իր պաշտոնից: Հետո տեղի կունենան խաղաղ բանակցություններ, եւ աբխազական կողմը իբր Վրաստանին կվերադարձնի Սուխումը եւ Գագրան:

Որոշ տվյալներով, արդեն սկսվել է այդ ծրագրի իրագործումը: Այսպես, փետրվարի 7-ին Սուխումից Եշերա վերանորոգման պատրվակի տակ դուրս է հանվել T-55 մոդ տանկ, որոնք հետագայում բռնագրավվել է Մենգրելիայում գտնվող խռովարար զինված կազմավորման հրամանատար Լոտի Կոբալիան, որը Զ. Գամսախուրդիայի օրոք ազգային գվարդիայի հրամանատարն էր:

Վրաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնում հաստատեցին այդ տեղեկությունը եւ հաղորդեցին, որ պաշտպանության նախարար Թենգիզ Կիտովանին Զուգդիդիի ղեկավարության հետ բանակցությունների ընթացքում զինված ընդդիմության հրամանատարներին է հանձնել բռնագրավված տեխնիկան վերադարձնելու մասին պահանջը: Ավելի վաղ Լ. Կոբալիայի ջոկատը կանգնեցրել եւ ամբողջությամբ կողոպտել է «Գրադ» կայանքների հրթիռների համար նախատեսված մարտամթերքով բեռնված վագոնը:

Մինչդեռ, ինչպես հաղորդեց «Սնարք»-ի թղթակիցը Թբիլիսիից, Արեւմտյան Վրաստանում գտնվող Մենգրելիայի շրջանում քաղաքացիական հակակառավարական հուզումների ալիքը: Երեկ Զուգդիդիի շրջկենտրոնում նախատեսվում էր բողոքի հանրահավաք, որի կազմակերպիչն է Մառնեուլի շրջանի նախկին պրեֆեկտ, «Չկոնդիդելի» միության նախագահ Վալերի Գաբելիան:

Անհանգիստ է նաեւ Զուգդիդիում: Այստեղ լարվածությունը աճեց հայտնի Վախթանգ Կոբալիայի (եւս «Նոյյան տապան»-ի Լոտի Կոբալիան), որը գլխավորում է նախկին նախագահ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների զինված խմբավորումները: Օրերս եթեր ունենալով տեղական հեռուստատեսությամբ, նա մասնավորապես կոչ արեց պարտիզանական գործողություններ ծավալել վրացական բանակի զորամասերի դեմ: ■

Բաքու

Բացատրությունը չբավարարեց.

Ինչպես հաղորդեց «Ասա-Իրադա» գործակալության թղթակիցը, Ադրբեջանի հեռուստառադիոընկերության շենքի տանիքի վրա տեղադրվել են խոշոր տրամաչափի գնդացիրներ եւ նռնականետներ, իսկ շենքը պահպանում է նախագահի գվարդիան: Փետրվարի 11-ին նրա մատույցներում լսվում էին կրակոցներ, որոնք խորհրդարանի խոսնակը բացատրեց որպես Շեհիդ գերեզմանի վրա հրավառություն: Սակայն այդ բացատրությունը չբավարարեց պատգամավորներին եւ խոսնակի առաջին տեղակալ Թամերլան Կարաեւը առաջարկեց քննարկել այդ հարցը մեջլիսի փակ նիստում: Նախատեսվում է, որ կքննարկվեն նաեւ հանրապետության պաշտպանության զանգվածային բնույթ կրող դասալքության հարցերը: ■

Կ2-Սերվիս կոոպերատիվը վերակազմավորվել է
«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ»
ՍՊԸ-ի
եւ շարունակում է առաջարկել լավագույն հաշվապահական, գործարար եւ բանկային ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:
25.47.58
25.24.63
63.64.03

«Արամ Խաչատրյան» ֆիլհարմոնիկ սրահ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ
68-րդ համերգաշրջան, 4485-4486 հայոց թվական
Համերգաշրջանի հովանավորն է
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը
14 փետրվարի
Նվիրվում է սիրո միջազգային օրվան (Սբ. Վալենտինի օր)
Համաժամանոր քնարական երաժշտություն
Գեղարվեստական ղեկավար
եւ գլխավոր դիրիժոր
ԼՈՐԻՍ
ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ
Սկիզբը ժամը 14.00
Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում:
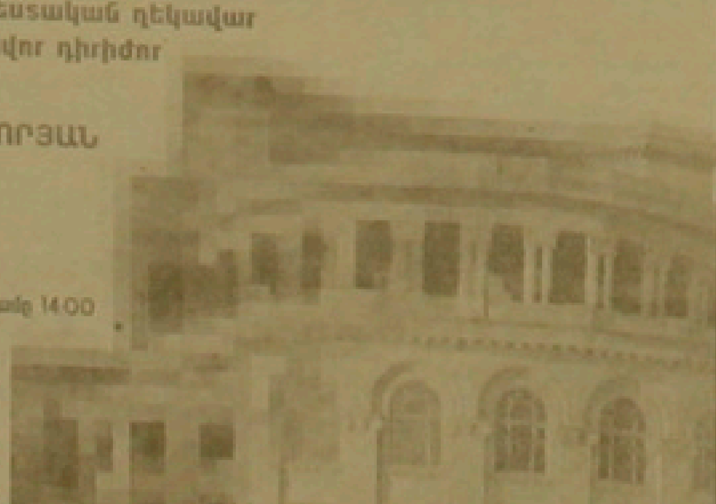

ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ
"Mercury - Onaisis"
Արժեթղթման անկասկածելի քննագետի եւ խորհրդականների ֆինանսական շուկայի պաշտպանության բացառիկ պայմաններում ՀՀ անշարժ գույքի առք ու վաճառքի առաջատար «Mercury» ձեռնարկությունը եւ «Onaisis co. ltd» ֆինանսական ֆիրման բնակչության լայն խավերին հնարավորություն են տալիս շահույթ ստանալ համապատասխանում ամենաբարձր տոկոսով՝ տարեկան 20 տոկոս ներդնելով իրենց ֆինանսական միջոցները անշարժ գույքի հետ կապված առեւտրական գործարքների մեջ:
Ֆինանսական միջոցների ներդրման նվազագույն ժամկետը 3 ամիս:
ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԴՐԱՄ Է
ՏՎԵՔ ՄԵԶ ԺԱՄԱՆԱԿ ԵՎ ԴՈՒՔ ՇԱՏ ԴՐԱՄ ԿՍՏԱՆԱՔ
Mercury ENTERPRISE
ONAISIS CO. LTD
հեռ. 594 630, 594 632
ՀՀ, ք. Երեւան, Սայաթ-Նովա պողոտա, «ԱՆԻ» հյուրանոց, NN 630, 632.
PUBLISET

Լուրեր Հատ

Մոլդովա-Պրիդնեստրովիե. խորհրդակցությունները հետաձգվել են

Ինչպես հաղորդեց «ԻՖ»-ի թղթակիցը, Մոլդովայի եւ Պրիդնեստրովիեի տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների միջեւ Պրիդնեստրովիեի հակամարտության կարգավորմանը նվիրված խորհրդակցությունների հերթական փուլը երկկողմանի համաձայնությամբ հետաձգվել է մինչեւ երկուշաբթի օրը: Պատճառներից մեկը այն է, որ Բենդերիում, ուր տեղի են ունենում բանակցությունները, մի խումբ կանայք պիկետում են ռազմական դատախազության եւ ոստիկանության հաղբաժնի շենքերը: Նրանք պահանջում են քաղաքից դուրս հանել Մոլդովայի ոստիկանությունը եւ դատախազության քննիչների խումբը:

Գերմանիայի արտգործնախարարը կայցելի Կիեւ

Փետրվարի 15-ին երկօրյա պաշտոնական այցով Կիեւ կժամանի Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Կինկելը: Այդ մասին հաղորդեց Ուկրաինայի արտգործնախարարությունը: Նախատեսվում են նրա հանդիպումները նախագահ Լեոնիդ Կրավչուկի, խորհրդարանի խոսնակ Իվան Պլյուշչի, վարչապետ Լեոնիդ Կուչմայի եւ արտգործնախարար Անատոլի Զլենկոյի հետ:

Սպառողական զամբյուղը 18 հազար 935 ռուբլի

Թբիլիսիում հունվար ամսին սպառողական զամբյուղի արժեքը կազմել է 18 հազար 935 ռուբլի: Սոցիալ-տնտեսական լրատվության պետկոմիտեի տվյալներով, սպառողական զամբյուղում սննդամթերքի մասը կազմել է 10 հազար 980 ռուբլի, արդյունաբերական ապրանքներինը՝ 6 հազար 235 ռուբլի, ծառայություններինը՝ հազար 720 ռուբլի: Հունվար ամսին սննդամթերքի գներն աճել են 15, արդյունաբերական ապրանքներինը՝ 12, իսկ ծառայություններինը՝ 7 տոկոսով:

Դոնի Ռոստովում ձերբակալվել է չարագործը

Դոնի Ռոստովում իրավապահ մարմինները ձերբակալել են մի գործարարի, որը Ռոստովի մարզի վարչակազմի ղեկավարներից շորթում էր խոշոր գումարներ եւ զենք՝ քաղաքի բնակելի թաղամասերում մի շարք պայթյուններ կատարելու սպառնալիքի: Այդ մասին հաղորդեց Ռուսաստանի անվտանգության նախարարության Ռոստովի մարզի վարչության մամուլի ծառայությունը:

Ասիական ճանապարհ

Վիետնամում իր տնտեսական ներթափանցումը խորացնելու նպատակով Թայլանդը ճարտարագետների աջակցությամբ կառուցելու է նոր ճանապարհ, որը Լաոսով եւ Կամբոջայով անցնելով, Թայլանդի հյուսիսը կկապի Վիետնամի Դանանգ քաղաքին: ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱՍԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
© Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Թերթի ձեւավորման եւ տպատեխնիկների ներդնող ՊԵԼԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@